

Ειδική έκθεση

**Το μέσο για τις ΜΜΕ στην πράξη:
ένα αποτελεσματικό και καινοτόμο
πρόγραμμα που αντιμετωπίζει
προκλήσεις**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-XIV
Εισαγωγή	01-20
Σημασία των ΜΜΕ και της καινοτομίας στην οικονομία της ΕΕ	01-03
Μεγαλύτερη εστίαση στις ΜΜΕ και την καινοτομία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020»	04-06
Τι είναι το μέσο για τις ΜΜΕ;	07-12
Σύντομο ιστορικό του μέσου για τις ΜΜΕ	13-20
Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου	21-26
Παρατηρήσεις	27-128
Στόχευση των κατάλληλων δικαιούχων	27-39
Οι στόχοι και η ομάδα-στόχος του μέσου για τις ΜΜΕ μεταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του	28-34
Όψιμη εισαγωγή της έννοιας της έλλειψης τραπεζικής ελκυστικότητας	35-39
Γεωγραφική εμβέλεια	40-58
Διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής μεταξύ των χωρών, εν μέρει λόγω παραγόντων που εκφεύγουν του ελέγχου της Επιτροπής	40-49
Αρνητικό αντίκτυπο στην ενημέρωση είχε η απουσία στοχευμένης στρατηγικής προώθησης και επικοινωνίας σε επίπεδο Επιτροπής	50-58
Επιλογή έργων	59-79
Περιορισμένοι πόροι για την αξιολόγηση και πληθώρα αιτήσεων που πρέπει να αξιολογηθούν εξ αποστάσεως	61-64
Η παρουσίαση ενώπιον κριτικής επιτροπής βελτιώνει σε μεγάλο βαθμό τη διαδικασία επιλογής χωρίς να εμποδίζει τη συμμόρφωση με τον στόχο όσον αφορά τον απαιτούμενο χρόνο μέχρι την επιχορήγηση	65-69
Ορισμένα εργαλεία ΤΠ εγκυμονούν κινδύνους για τη διαδικασία αξιολόγησης	70-73
Η εκ νέου υποβολή προτάσεων ασκεί πιέσεις στους πόρους αξιολόγησης	74-79
Αποτελεσματικότητα της στήριξης κατά τις διαφορετικές φάσεις του μέσου για τις ΜΜΕ	80-105

Στη φάση 1 παρέχεται χρήσιμη στήριξη στις ΜΜΕ, αλλά σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν ήδη παρόμοια συστήματα	81-86
Η φάση 1 επιβαρύνει υπερβολικά τη διαχείριση του μέσου για τις ΜΜΕ	87-90
Η φάση 2 παρέχει αποτελεσματική στήριξη στις ΜΜΕ	91-94
Οι υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης της φάσης 3 έχουν προοπτικές, αλλά δρομολογήθηκαν όψιμα	95-103
Η αποτελεσματικότητα του μέσου για τις ΜΜΕ δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί και ο μελλοντικός του ρόλος στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» μένει να καθοριστεί	104-105
Προσέλκυση επενδύσεων μετά τη χρηματοδότηση από το μέσο για τις ΜΜΕ	106-128
Η Επιτροπή δεν έχει σαφή εικόνα των συνολικών χρηματοδοτικών αναγκών των δικαιούχων και δεν έχει δημιουργήσει συνδέσεις με τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ	107-116
Οι δικαιούχοι προσελκύουν πρόσθετες επενδύσεις, αλλά τα επίπεδα διαφέρουν μεταξύ των χωρών της ΕΕ	117-128
Συμπεράσματα και συστάσεις	129-139
Στόχευση των κατάλληλων δικαιούχων	131
Γεωγραφική εμβέλεια	132
Επιλογή έργων	133-135
Αποτελεσματικότητα της στήριξης κατά τις διαφορετικές φάσεις του μέσου για τις ΜΜΕ	136-138
Προσέλκυση επενδύσεων μετά τη χρηματοδότηση από το μέσο για τις ΜΜΕ	139

Παραρτήματα

Παράρτημα I - Μεθοδολογία

Παράρτημα II - Στατιστικές

Παράρτημα III - Από την ιδέα έως την πρόταση για το ΕΣΚ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Κλιμάκιο ελέγχου

Χρονογραμμή

Σύνοψη

I Το μέσο για τις ΜΜΕ συστάθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαisiού έρευνας «Ορίζων 2020» για τη στήριξη της καινοτομίας στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Στόχος του είναι η ανάπτυξη και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ΜΜΕ, μέσω της κάλυψης του κενού χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν έργα υψηλού κινδύνου κατά την πρώιμη φάση και της μεγαλύτερης εμπορευματοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας από τον ιδιωτικό τομέα. Απευθύνεται σε καινοτόμες ΜΜΕ στην ΕΕ και σε 16 συνδεδεμένες χώρες, οι οποίες επιδεικνύουν ισχυρή φιλοδοξία για ανάπτυξη, εξέλιξη και διεθνοποίηση σε όλα τα είδη καινοτομίας.

II Με συνολικό προϋπολογισμό ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ την περίοδο 2014-2020, το μέσο παρέχει επιχορηγήσεις σε επιχειρήσεις με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης είτε για την εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας (έως 50 000 ευρώ στη φάση 1) είτε για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης ή τη διενέργεια δοκιμών αγοράς (έως και 2,5 εκατομμύρια ευρώ στη φάση 2). Η βοήθεια μπορεί επίσης να λάβει τη μορφή καθοδήγησης, πλαισίωσης ή άλλων υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης (φάση 3).

III Στο πλαίσιο του εν προκειμένω ελέγχου, αξιολογήσαμε κατά πόσον το μέσο για τις ΜΜΕ στηρίζει την καινοτομία στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Εξετάσαμε κατά πόσον στόχευσε το κατάλληλο είδος ΜΜΕ, αν πέτυχε ευρεία γεωγραφική κάλυψη, αν η διαδικασία επιλογής και η στήριξη από την Επιτροπή ήταν αποτελεσματικές, καθώς και αν η Επιτροπή διασφάλισε την επαρκή παρακολούθηση του μέσου και έδωσε την κατάλληλη συνέχεια για την πραγματοποίηση βελτιώσεων. Οι παρατηρήσεις και οι συστάσεις που διατυπώνουμε σε συνέχεια του ελέγχου μας προσδοκούμε να τροφοδοτήσουν τη συζήτηση για τη σύσταση και τη διαχείριση του μηχανισμού που θα διαδεχθεί το μέσο για τις ΜΜΕ μετά το 2020.

IV Διαπιστώσαμε ότι το μέσο για τις ΜΜΕ παρέχει αποτελεσματική στήριξη στις ΜΜΕ όσον αφορά την ανάπτυξη των έργων καινοτομίας τους και ότι η σφραγίδα της ΕΕ που συνεπάγεται η ενωσιακή στήριξη βοηθά τις επιχειρήσεις να προσελκύσουν πρόσθετες επενδύσεις.

V Ωστόσο, οι ευρείς στόχοι και οι τιμές-στόχος του μέσου, σε συνδυασμό με τις αλλαγές που επήλθαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του, προκάλεσαν έναν βαθμό αβεβαιότητας στα ενδιαφερόμενα μέρη. Διαπιστώσαμε ότι το μέσο αντιμετωπίζει τον κίνδυνο χρηματοδότησης ΜΜΕ που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση από την αγορά.

VI Η συμμετοχή στο μέσο για τις ΜΜΕ διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα. Αυτό οφείλεται εν μέρει σε εξωτερικούς παράγοντες, αλλά και στα διαφορετικά επίπεδα στήριξης που παρέχουν τα εθνικά σημεία επαφής, καθώς και στους περιορισμούς στις δραστηριότητες προώθησης και επικοινωνίας της Επιτροπής.

VII Διαπιστώσαμε ότι, κατά τη διάρκεια ζωής του μέσου, οι διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής βελτιώθηκαν, και η προφορική παρουσίαση προτάσεων έργων σε μέλη κριτικής επιτροπής αποτελεί ιδιαίτερα χρήσιμη προσθήκη για τον εντοπισμό των καλύτερων προτάσεων. Ωστόσο, απουσιάζει η αμφίδρομη ανατροφοδότηση μεταξύ των σταδίων της διαδικασίας αξιολόγησης. Επιπροσθέτως, ορισμένα εργαλεία ΤΠ δεν είναι κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό, υπονομεύοντας έτσι τη διαδικασία, η οποία δέχεται ήδη πιέσεις.

VIII Η εκ νέου υποβολή προτάσεων που είχαν απορριφθεί στο παρελθόν απομυζεί ολοένα περισσότερους πόρους διαχείρισης και αξιολόγησης, χωρίς να παρέχει προστιθέμενη αξία. Πέραν της αύξησης των διοικητικών δαπανών, μειώνει το ποσοστό επιτυχίας, αποθαρρύνοντας με αυτόν τον τρόπο τη συμμετοχή.

IX Στη φάση 1 του μέσου παρέχεται αποτελεσματική στήριξη, χάρη στην απλή και ταχεία διαδικασία επιλογής, τη σφραγίδα της ΕΕ και την πρόσβαση που προσφέρεται σε υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης. Ωστόσο, συνεπάγεται δυσανάλογα υψηλές διοικητικές δαπάνες για τις διοικητικές υπηρεσίες της Επιτροπής και η σημασία της είναι μικρότερη σε χώρες στις οποίες υπάρχουν ήδη παρόμοια προγράμματα.

X Η φάση 2 του μέσου, κατά την οποία παρέχεται υψηλότερο επίπεδο στήριξης με στόχο την εμπορική αξιοποίηση της καινοτομίας, έχει τα ίδια θετικά αποτελέσματα με τη φάση 1 και βοηθά τις ΜΜΕ στην προσέλκυση πρόσθετων επενδύσεων.

XI Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι, στην πλειονότητά τους, οι δικαιούχοι του μέσου χρειάζονται πρόσθετη χρηματοδότηση για να στηρίξουν τις προσπάθειες καινοτομίας τους, καθώς και για να προωθήσουν τα έργα τους στην αγορά. Η Επιτροπή έχει λάβει ελάχιστα μέτρα για τη σύνδεση των χρηματοδοτικών αναγκών των ΜΜΕ και των χρηματοδοτικών μέσων που υποστηρίζει η ΕΕ, και οι γνώσεις της σχετικά με τις οικονομικές ανάγκες των δικαιούχων είναι περιορισμένες.

XII Οι υπηρεσίες καθοδήγησης και επιχειρηματικής επιτάχυνσης έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν τα αποτελέσματα του μέσου, αλλά τέθηκαν σε εφαρμογή με καθυστέρηση, με αποτέλεσμα μόνο ένα μικρό ποσοστό των ΜΜΕ να κάνει χρήση αυτών των υπηρεσιών. Επιπλέον, δεν προσαρμόστηκαν επαρκώς στις ανάγκες των δικαιούχων.

XIII Η παρακολούθηση των επενδύσεων που προσελκύνθηκαν και της εξέλιξης των επιχειρήσεων γίνεται κατά τρόπο οικονομικά αποδοτικό, αλλά δεν επιτρέπει να αξιολογηθεί ο πραγματικός αντίκτυπος του μέσου. Παρά το γεγονός ότι οι δικαιούχοι κατάφεραν να προσελκύσουν επενδύσεις επιπροσθέτως των επιχορηγήσεων, υπάρχουν ανισορροπίες μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών, με τις ευρωπαϊκές ΜΜΕ της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης να προσελκύουν περισσότερους χρηματοδοτικούς πόρους από τον ιδιωτικό τομέα σε σύγκριση με τις ΜΜΕ της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης.

XIV Στην έκθεση, συνιστούμε στην Επιτροπή:

- να βελτιώσει τη στρατηγική της προώθησης και επικοινωνίας σχετικά με το μέσο·
- να βελτιώσει τη στήριξη που παρέχει στα εθνικά σημεία επαφής (ΕΣΕ) για τις ΜΜΕ και στο δίκτυο «Enterprise Europe Network» (EEN) και να βελτιώσει τη διαδικασία επιλογής που εφαρμόζεται στο πλαίσιο του μέσου για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων και για τη χρηματοδότηση των καλύτερων προτάσεων·
- να θέσει όριο στον αριθμό των εκ νέου υποβολών μιας πρότασης και να δημοσιεύει το ποσοστό επιτυχίας ανά πρόταση έργου·
- να προτείνει στα κράτη μέλη να αναλάβει τη διαχείριση συστημάτων παρόμοιων με τη φάση 1·
- να διατηρήσει κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού ένα σύστημα παρόμοιο με τη φάση 2, αξιοποιώντας τα υφιστάμενα αποτελέσματα·
- να ενισχύσει τις υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης με τη διάθεση κατάλληλων πόρων· και
- να εντοπίσει και να προωθήσει συνεργίες μεταξύ του μέσου για τις ΜΜΕ και των υποστηριζόμενων από την ΕΕ χρηματοδοτικών μέσων.

Εισαγωγή

Σημασία των ΜΜΕ και της καινοτομίας στην οικονομία της ΕΕ

01 Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜΜΕ σχετικά με τα έτη 2017-2018, οι ΜΜΕ αντιστοιχούν στο 99 % των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον μη χρηματοπιστωτικό επιχειρηματικό τομέα στην ΕΕ, στο 66 % της συνολικής απασχόλησης και στο 57 % της προστιθέμενης αξίας στον μη χρηματοπιστωτικό επιχειρηματικό τομέα της ΕΕ.

02 Τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και το Συμβούλιο έχουν τονίσει τη σημασία της στήριξης της καινοτομίας (ιδίως της ρηξικέλευθης καινοτομίας), καθώς και της ανάπτυξης των νεοφυών επιχειρήσεων και των ΜΜΕ. Έχουν επισημάνει ότι η στήριξη των καινοτόμων ΜΜΕ και των νεοφυών επιχειρήσεων είναι απαραίτητη, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το δυναμικό της Ευρώπης για ανάπτυξη και κοινωνικοοικονομικό μετασχηματισμό¹. Ακαδημαϊκές μελέτες^{2,3} έχουν καταδείξει τη σχέση μεταξύ της επιχειρηματικότητας, της δραστηριότητας των ΜΜΕ, της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας.

03 Στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁴ τονίζεται η σημασία της καινοτομίας για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης στην ΕΕ. Η «Ένωση καινοτομίας» είναι μία από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής και συνίσταται στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την καινοτομία και διευκολύνει τη μετατροπή των ιδεών σε προϊόντα και υπηρεσίες που θα οδηγήσουν στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας⁵.

¹ «A New Horizon for Europe - Impact Assessment of the 9th EU Framework Programme for Research and Innovation».

² «The vital 6 per cent. How high-growth innovative businesses generate prosperity and jobs», NESTA (National Endowment for Science, Technology and the Arts), 2009.

³ Henrekson, M. & Johansson, D. 2010. «Gazelles as job creators: a survey and interpretation of the evidence». Small Business Economics, 35, 227-244, σ. 240.

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ευρώπη 2020 - Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», COM(2010) 2020.

⁵ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/goals-research-and-innovation-policy/innovation-union_el

Μεγαλύτερη εστίαση στις ΜΜΕ και την καινοτομία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020»

04 Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» είναι το όγδοο πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα. Με τον προϋπολογισμό του να φθάνει τα 76,4 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020, είναι το μεγαλύτερο δημόσιο πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας παγκοσμίως⁶.

05 Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στην καινοτομία από ό,τι τα προγράμματα που προηγήθηκαν, παρέχοντας μεγαλύτερη χρηματοδότηση για τις δοκιμές, την ανάπτυξη πρωτοτύπων, την κατευθυνόμενη από τις επιχειρήσεις Ε&Α και την προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας. Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» έχει επίσης θέσει μια περισσότερο φιλόδοξη τιμή-στόχο όσον αφορά τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ σε σχέση με τα προηγούμενα προγράμματα-πλαίσιο: οι ΜΜΕ πρέπει να λάβουν τουλάχιστον το 20 % του συνολικού συνδυασμένου προϋπολογισμού των 9 δισεκατομμυρίων ευρώ, στο πλαίσιο των πυλώνων «Υπεροχή στις τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και τις βιομηχανικές τεχνολογίες» και «Κοινωνικές προκλήσεις».

06 Στο μέσο για τις ΜΜΕ διατέθηκε προϋπολογισμός ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 33 % της τιμής-στόχου που αφορά τις ΜΜΕ για το σύνολο του προγράμματος «Ορίζων 2020»⁷.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων 2020».

⁷ Ό.π.

Τι είναι το μέσο για τις ΜΜΕ;

07 Το μέσο για τις ΜΜΕ συστάθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαisiού για την έρευνα «Ορίζων 2020» για τη στήριξη της καινοτομίας στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Παρέχει επιχορηγήσεις σε επιχειρήσεις υψηλού δυναμικού ώστε να τους παρασχεθεί στήριξη για την εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας (φάση 1) και για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης, και τη διενέργεια δοκιμών αγοράς (φάση 2). Η βοήθεια μπορεί επίσης να λάβει τη μορφή καθοδήγησης, πλαisiώσης ή άλλων υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης (φάση 3). Το μέσο για τις ΜΜΕ, το οποίο απευθύνεται σε ΜΜΕ στα κράτη μέλη και στις χώρες που έχουν συνάψει συμφωνίες σύνδεσης (συνδεδεμένες χώρες)⁸, έχει ως στόχο να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να επεκταθούν και να διεθνοποιηθούν.

08 Πρόκειται για ένα καινοτόμο μέσο, καθώς παρέχει στις ΜΜΕ τη δυνατότητα να συμμετέχουν ως μεμονωμένοι δικαιούχοι χωρίς να αποτελούν απαραίτητως μέρος κοινοπραξίας, όπως απαιτείται συνήθως από τα προγράμματα-πλαisiο για την έρευνα. Στοχεύει σε έργα που έχουν φθάσει τουλάχιστον στο επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας 6.

09 Στόχος του είναι η ανάπτυξη και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ΜΜΕ, μέσω της κάλυψης του κενού χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν έργα έρευνας και καινοτομίας υψηλού κινδύνου κατά την πρώιμη φάση και της μεγαλύτερης εμπορευματοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας από τον ιδιωτικό τομέα. Απευθύνεται σε ΜΜΕ που επιδεικνύουν ισχυρή φιλοδοξία για ανάπτυξη και διεθνοποίηση και η στήριξή του θα παρέχεται για όλα τα είδη καινοτομίας, εφόσον η δραστηριότητα έχει σαφή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία.

10 Την ευθύνη για την ανάπτυξη του μέσου για τις ΜΜΕ φέρει η ΓΔ Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΔ RTD) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ με την υλοποίησή του έχει επιφορτιστεί ο Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (EASME).

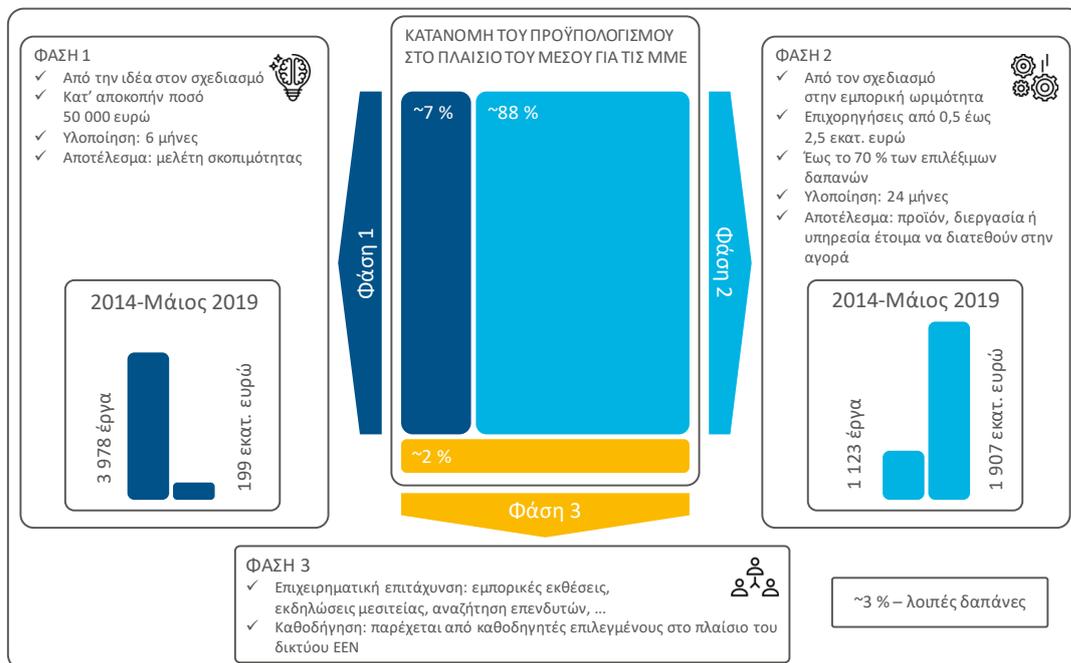
⁸ http://ec.europa.eu/research/bitly/h2020_associated_countries.html

11 Το μέσο περιλαμβάνει τρεις φάσεις (βλέπε [γράφημα 1](#)):

- **Φάση 1 (διερεύνηση τεχνικής και εμπορικής σκοπιμότητας μιας επιχειρηματικής ιδέας):** διερεύνηση της επιστημονικής ή τεχνικής σκοπιμότητας και του εμπορικού δυναμικού νέων ιδεών. Δίδονται επιχορηγήσεις ύψους 50 000 ευρώ με ποσοστό συγχρηματοδότησης 70 % από την ΕΕ.
- **Φάση 2 (ανάπτυξη και επίδειξη):** ανάπτυξη της καινοτομίας με σκοπό την επίδειξη, την επαλήθευση των επιδόσεων, τη διενέργεια δοκιμών, την ανάπτυξη πιλοτικών γραμμών, την επικύρωση για εμπορική αναπαραγωγή και άλλες δραστηριότητες που αποσκοπούν στο να αποκτήσει η εν λόγω καινοτομία την ετοιμότητα και την ωριμότητα που απαιτείται για την προσέλκυση επενδύσεων και την εμπορική αξιοποίησή της. Δίδονται επιχορηγήσεις έως και 2,5 εκατομμυρίων ευρώ με ποσοστό συγχρηματοδότησης 70 %.
- **Φάση 3 (πρόσθετη στήριξη της ΕΕ για την εμπορική αξιοποίηση):** παροχή υποστήριξης, κατάρτισης και καθοδήγησης, καθώς και διευκόλυνση της πρόσβασης σε κεφάλαια κινδύνου. Η φάση αυτή περιλαμβάνει τη δέσμη υπηρεσιών που προσφέρονται στους δικαιούχους κατά τις φάσεις 1 και 2. Σε αυτή τη φάση δεν χορηγούνται πρόσθετες επιχορηγήσεις.

12 Παρόλο που οι διάφορες φάσεις του μέσου για τις ΜΜΕ αριθμούνται, δεν είναι υποχρεωτική η τήρηση της αριθμητικής σειράς: δεν είναι αναγκαία η ολοκλήρωση της φάσης 1 προκειμένου να είναι δυνατή η συμμετοχή στη φάση 2. Οι υπηρεσίες που προσφέρονται στη φάση 3 μπορούν να παρασχεθούν ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της υλοποίησης ενός έργου καινοτομίας, ή ακόμη και μετά την ολοκλήρωσή του.

Γράφημα 1 - Μέσο για τις ΜΜΕ: διάρθρωση και κατανομή του προϋπολογισμού

Πηγή: ΕΕΣ.

Σύντομο ιστορικό του μέσου για τις ΜΜΕ

13 Το μέσο για τις ΜΜΕ τέθηκε σε εφαρμογή το 2014. Έμπνευση για τον σχεδιασμό του αποτέλεσε το πρόγραμμα SBIR⁹ των ΗΠΑ. Εφαρμόζει ένα «χοανοειδές» μοντέλο, στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιείται μεγάλος αριθμός μικρών επενδύσεων για την εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας σχετικά με υποσχόμενα έργα καινοτομίας (φάση 1), από τα οποία τα καλύτερα περνούν στη φάση 2 όπου λαμβάνουν αυξημένη χρηματοδότηση. Ωστόσο, η υποχρέωση διέλευσης από τη φάση 1 πριν από τη φάση 2 απαλείφθηκε κατά το στάδιο του σχεδιασμού του μέσου, επιτρέποντας στους αιτούντες να υποβάλουν αίτηση χρηματοδότησης απευθείας για οποιαδήποτε από τις δύο φάσεις.

14 Όπως και τα άλλα μέρη του προγράμματος «Ορίζων 2020», το μέσο για τις ΜΜΕ υλοποιείται μέσω προγραμμάτων εργασίας που καλύπτουν περιόδους δύο ή τριών ετών· με κάθε πρόγραμμα εργασίας, τα χαρακτηριστικά του μέσου μπορούν να τροποποιηθούν ανάλογα με τις προθέσεις πολιτικής.

⁹ <https://www.sbir.gov/about/about-sbir>.

15 Στα προγράμματα εργασίας των περιόδων 2014-2015 και 2016-2017, ο προϋπολογισμός του μέσου για τις ΜΜΕ υποδιαιρέθηκε σε θεματικούς τομείς, όπως η βιοτεχνολογία, η υγεία και η ασφάλεια. Οι ΜΜΕ μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση για τον τομέα που αντιστοιχούσε περισσότερο στο έργο τους.

16 Το πρόγραμμα εργασίας της περιόδου 2018-2020 περιλάμβανε το «πιλοτικό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας» (πιλοτικό ΕΣΚ), το οποίο ομαδοποιούσε το μέσο για τις ΜΜΕ με ορισμένα άλλα προγράμματα όπως η δραστηριότητα FET Open (ανοικτή προσέγγιση μελλοντικών αναδυόμενων τεχνολογιών), το μέσο «Επιτάχυνση της Καινοτομίας» (FTI) και τα βραβεία «Ορίζων 2020». Οι κυριότερες αλλαγές που εισήχθησαν στο πλαίσιο του πιλοτικού ΕΣΚ και αφορούν το μέσο για τις ΜΜΕ ήταν οι εξής:

- μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή στο πλαίσιο ανοικτής πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων χωρίς να χρειάζεται να υποβληθεί αίτηση για συγκεκριμένο θεματικό τομέα·
- παρουσίαση των προτάσεων από τις ΜΜΕ στο πλαίσιο της διαδικασίας επιλογής για τη φάση 2: πρόκειται για συνεντεύξεις ενώπιον επιτροπής με εμπειρία στον τομέα της καινοτομίας·
- αυξημένες ευκαιρίες πλαισίωσης και καθοδήγησης για όλους τους δικαιούχους στο πλαίσιο της φάσης 3.

17 Τον Ιούνιο του 2018, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», το οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή μετά το 2020¹⁰. Η πρόταση προβλέπει τη δημιουργία ενός ΕΣΚ, ως τρίτου πυλώνα του προγράμματος-πλαisiού, με προϋπολογισμό ύψους 10,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, το οποίο θα συνδυάζει όλη την ενωσιακή στήριξη για τη ρηξικέλευθη καινοτομία και την καινοτομία που δημιουργεί αγορές και θα περιλαμβάνει δύο μέσα: το Pathfinder για την προηγμένη έρευνα και το Accelerator. Ως εκ τούτου, η προηγούμενη φάση 1 θα καταργηθεί οριστικά, ενώ θα συμπεριληφθούν στο Accelerator δράσεις παρόμοιες με εκείνες των φάσεων 2 και 3¹¹.

¹⁰ COM (2018) 435, Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», Ιούνιος 2018.

¹¹ Τον Απρίλιο του 2019, η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατέληξαν σε [προσωρινή γενική συμφωνία](#) για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

18 Τον Μάρτιο του 2019, η Επιτροπή τροποποίησε το πρόγραμμα εργασίας και δρομολόγησε το «ενισχυμένο πιλοτικό ΕΣΚ» για την περίοδο από τον Ιούνιο του 2019 έως το τέλος του 2020. Επιδίωξη του ενισχυμένου πιλοτικού ΕΣΚ είναι η μετάβαση προς το προτεινόμενο ΕΣΚ, στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (μετά το 2020), με τη σφυρηλάτηση στενότερης σχέσης μεταξύ των επιμέρους μερών και την εισαγωγή σημαντικών αλλαγών στο μέσο για τις ΜΜΕ. Η φάση 1 καταργήθηκε και θεσπίστηκαν τα ακόλουθα μέσα:

- το «Pathfinder», που αντικαθιστά τις δραστηριότητες «FET-Open» και «FET-Proactive»·
- το «Accelerator», σε αντικατάσταση της φάσης 2:
 - ανάπτυξη και κλιμάκωση της υψηλού κινδύνου καινοτομίας των ΜΜΕ·
 - εισαγωγή της έννοιας της έλλειψης τραπεζικής ελκυστικότητας¹²·
 - επιχορηγήσεις ύψους έως και 2,5 εκατομμυρίων ευρώ·
 - δυνατότητα εισφοράς μετοχικού κεφαλαίου ύψους έως και 15 εκατομμυρίων ευρώ (μεικτή χρηματοδότηση).

19 Το πιλοτικό ΕΣΚ αποτελούσε εξέλιξη του μέσου για τις ΜΜΕ, παραμένοντας, ως επί το πλείστον, ευθυγραμμισμένο με τον αρχικό σχεδιασμό του, ενώ το ενισχυμένο πιλοτικό ΕΣΚ εισήγαγε αλλαγές που διευκολύνουν τη μετάβαση προς το προτεινόμενο ΕΣΚ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Το μέσο για τις ΜΜΕ αποτελεί τη μεγαλύτερη συνιστώσα τόσο στο πιλοτικό ΕΣΚ όσο και στο ενισχυμένο πιλοτικό ΕΣΚ, αντιστοιχώντας περίπου στα δύο τρίτα των αντίστοιχων προϋπολογισμών.

20 Η πρόταση για το ΕΣΚ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», η οποία βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας, διατηρεί ορισμένα στοιχεία του μέσου, όπως η συνεχής εστίαση στις ΜΜΕ και η στήριξη μόνο με τη μορφή επιχορηγήσεων. Ωστόσο, δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί ή δοκιμαστεί ορισμένες άλλες πτυχές¹³.

¹² Η έννοια της έλλειψης τραπεζικής ελκυστικότητας ορίζεται στις συχνές ερωτήσεις του ΕΣΚ ως αδυναμία προσέλκυσης επαρκούς χρηματοδότησης.

¹³ Για παράδειγμα, η παροχή χρηματοδοτικής στήριξης σε έργα μέσω χρηματοδότησης μετοχικού κεφαλαίου, και η μερική αποδοχή των διαδικασιών επιλογής που διεξάγονται στο πλαίσιο άλλων προσκλήσεων ή προγραμμάτων.

Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης του ελέγχου

21 Η παρούσα ειδική έκθεση είναι η τελευταία μιας σειράς δημοσιεύσεων του ΕΕΣ με αντικείμενο τη χρηματοδοτική στήριξη καινοτόμων ΜΜΕ¹⁴. Τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και το Συμβούλιο έχουν τονίσει τη σημασία της υποστήριξης των καινοτόμων ΜΜΕ και νεοφυών επιχειρήσεων προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το δυναμικό της Ευρώπης για ανάπτυξη. Οι παρατηρήσεις και οι συστάσεις που διατυπώνουμε σε συνέχεια του ελέγχου μας προσδοκούμε να τροφοδοτήσουν τη συζήτηση στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για τη σύσταση και τη διαχείριση του μηχανισμού που θα διαδεχθεί το μέσο για τις ΜΜΕ μετά το 2020.

22 Στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου, εξετάσαμε κατά πόσον το μέσο για τις ΜΜΕ υποστήριξε κατά τρόπο αποτελεσματικό την καινοτομία των ΜΜΕ.

23 Στο πλαίσιο του ελέγχου εξετάστηκε κατά πόσον:

- ο μέσο στόχευε στις «κατάλληλες ΜΜΕ» (δηλαδή σε ΜΜΕ με υψηλό δυναμικό καινοτομίας)·
- το μέσο, παράλληλα με την προώθηση της αριστείας, πέτυχε ικανοποιητική γεωγραφική εμβέλεια·
- η διαδικασία επιλογής της Επιτροπής σχεδιάστηκε κατά τρόπο ώστε να καθιστά δυνατή τη χρηματοδότηση των καλύτερων έργων·
- η Επιτροπή παρείχε αποτελεσματική στήριξη στους δικαιούχους·
- η Επιτροπή παρακολούθησε επαρκώς το μέσο δίδοντας την κατάλληλη συνέχεια, προκειμένου να επιφέρει βελτιώσεις.

24 Ως εκ τούτου, ο έλεγχός μας επικεντρώθηκε στον σχεδιασμό, τη διαχείριση και τις εκροές του μέσου για τις ΜΜΕ, καθώς και στην εξέλιξή του σε ΕΣΚ (συμπεριλαμβανομένου του πιλοτικού ΕΣΚ). Ο έλεγχός μας κάλυψε τις επιχορηγήσεις που χορηγήθηκαν κατά την περίοδο Ιανουαρίου 2014 - Μαΐου 2019.

¹⁴ Ειδικές εκθέσεις για τις εγγυήσεις (ειδική έκθεση 20/2017 σχετικά με τον μηχανισμό εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ) και για τα κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (ειδική έκθεση 17/2019).

25 Για τον έλεγχο αυτό, συγκεντρώσαμε στοιχεία από διάφορες πηγές:

- εξέταση εγγράφων·
- αναλυτική επισκόπηση δεδομένων·
- έρευνες μεταξύ δικαιούχων, απορριφθέντων αιτούντων που έλαβαν σφραγίδα αριστείας, εξ αποστάσεως αξιολογητών και εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας·
- ενημερωτικές επισκέψεις στη Βουλγαρία, τη Δανία, τη Γαλλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο·
- συνεντεύξεις με εκπροσώπους των γενικών διευθύνσεων της Επιτροπής, του EASME, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ) και άλλων ενδιαφερόμενων μερών.

26 Για λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με τη μεθοδολογία ελέγχου και τις πηγές των αποδεικτικών στοιχείων, βλέπε το [παράρτημα I](#).

Παρατηρήσεις

Στόχευση των κατάλληλων δικαιούχων

27 Σύμφωνα με τον κανονισμό για το πρόγραμμα «Ορίζων 2020»¹⁵, το μέσο για τις ΜΜΕ στοχεύει σε καινοτόμες ΜΜΕ οι οποίες επιδεικνύουν ισχυρή φιλοδοξία για ανάπτυξη, εξέλιξη και διεθνοποίηση.

Οι στόχοι και η ομάδα-στόχος του μέσου για τις ΜΜΕ μεταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του

28 Τα ενδιαφερόμενα μέρη του μέσου για τις ΜΜΕ επεσήμαναν τόσο κατά τις συνεντεύξεις όσο και στις απαντήσεις τους στις έρευνές μας ότι ο ακριβέστερος προσδιορισμός της ομάδας-στόχου και των στόχων του μέσου κατά το στάδιο του σχεδιασμού θα είχαν θετικό αντίκτυπο σε αυτό.

29 Η εν λόγω ασάφεια, ιδίως όσον αφορά το είδος των επιχειρήσεων στις οποίες στοχεύει το μέσο για τις ΜΜΕ, επισημάνθηκε επίσης στην έκθεση της συμβουλευτικής ομάδας εμπειρογνομόνων για τις ΜΜΕ για το έτος 2014¹⁶. Σύμφωνα με την εν λόγω συμβουλευτική ομάδα, πρόσθετοι πόροι και μια βαθύτερη ανάλυση της επιθυμητής ομάδας-στόχου θα είχαν εξασφαλίσει στην Επιτροπή μεγαλύτερη βεβαιότητα για την προσέλκυση του κατάλληλου είδους αιτούντων.

30 Οι στόχοι που είχαν οριστεί σε διαδοχικά προγράμματα εργασίας μεταβλήθηκαν αρκετές φορές κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του μέσου. Τα δύο πρώτα προγράμματα εργασίας (2014-2015 και 2016-2017) επικεντρώνονταν σε κάθε καινοτομία η οποία θα μπορούσε να τονώσει την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και ήταν νέα στην αγορά. Στα προγράμματα εργασίας για το πιλοτικό ΕΣΚ (2018-2020) και το ενισχυμένο πιλοτικό ΕΣΚ (2019-2020) η εστίαση μετατοπίστηκε στην καινοτομία με στόχο την «δημιουργία αγορών». Συγκριτικά, το πρόγραμμα SBIR έχει μεταβληθεί ελάχιστα μετά την ανανέωσή του το 2011¹⁷.

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων 2020».

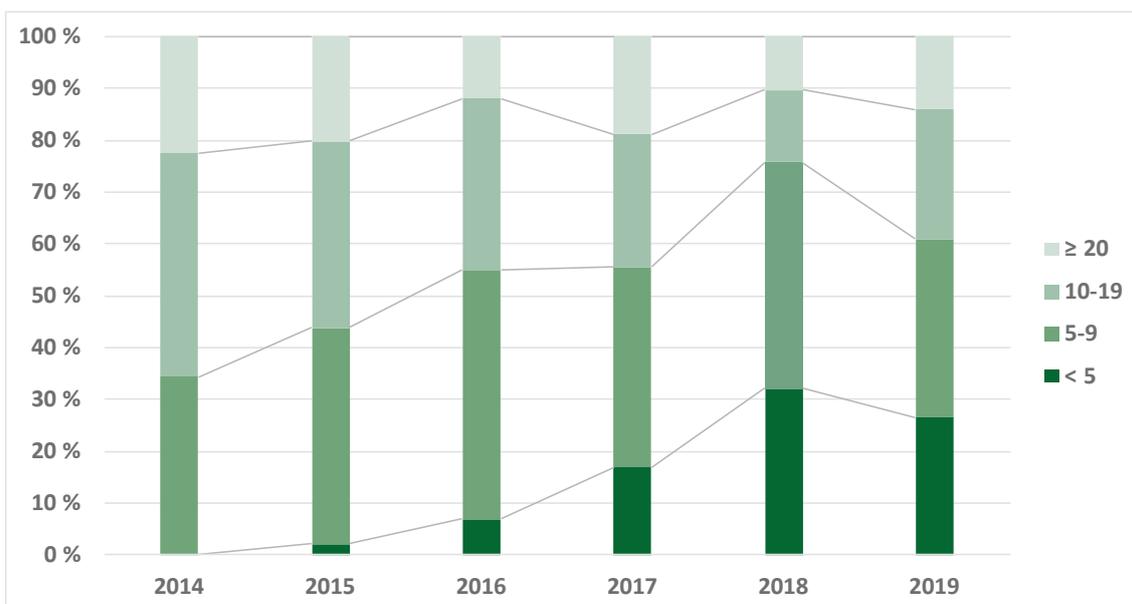
¹⁶ Ετήσια έκθεση της συμβουλευτικής ομάδας εμπειρογνομόνων για την καινοτομία στις ΜΜΕ για το έτος 2014.

¹⁷ <https://sbir.nih.gov/reauthorization#eligibilityDiv>

31 Οι συχνές αλλαγές στη διάρκεια της σύντομης ζωής του μέσου για τις ΜΜΕ προκάλεσαν σύγχυση σε βασικούς παράγοντες, όπως τα εθνικά σημεία επαφής (ΕΣΕ), το δίκτυο «Enterprise Europe Network», καθώς και στους αιτούντες, σχετικά με το τι θα πρέπει να χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του μέσου.

32 Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του μέσου για τις ΜΜΕ, άλλαξε το είδος των στοχευόμενων επιχειρήσεων: από τις ώριμες επιχειρήσεις που είχαν συμμετάσχει σε προηγούμενα προγράμματα-πλαίσιο ο στόχος μετατοπίστηκε σε καινοτόμες και ιδίως σε νέες επιχειρήσεις χωρίς εμπειρία από τα προηγούμενα προγράμματα-πλαίσιο. Η εισαγωγή, το 2018, της προσέγγισης «από τη βάση προς την κορυφή» και της παρουσίασης των προτάσεων στο πλαίσιο του πιλοτικού ΕΣΚ, επιτάχυνε τη μετάβαση προς περισσότερο «νεαρές» ΜΜΕ (βλέπε [γράφημα 2](#)).

Γράφημα 2 - Ηλικία των ΜΜΕ που χρηματοδοτήθηκαν στη φάση 2 ανά έτος πρόσκλησης υποβολής προτάσεων

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

33 Το τρέχον προφίλ ηλικίας των δικαιούχων αντιστοιχεί στο προφίλ των επιχειρήσεων που προσδιορίζονται στη μελέτη Nesta¹⁸, η οποία αφορούσε τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και τις διαφορές μεταξύ επιχειρήσεων όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Αυτό δείχνει ότι το τρέχον χαρτοφυλάκιο των δικαιούχων έχει περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

34 Η προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή έδωσε λύση στο πρόβλημα που διαπιστώθηκε με την προηγούμενη διάρθρωση, στο πλαίσιο της οποίας οι επιχειρήσεις επέλεξαν τον θεματικό τομέα στο πλαίσιο του οποίου θα υπέβαλαν αίτηση χρηματοδότησης βάσει των διαφορετικών ποσοστών χορήγησης επιχορηγήσεων. Επίσης, απλούστευσε τις διοικητικές διαδικασίες για τις προσκλήσεις. Εντούτοις, ενδεχομένως πρέπει να προβλεφθεί μια εναλλακτική προσέγγιση για τις περιπτώσεις στις οποίες είναι αναγκαία η οριοθέτηση συγκεκριμένων τομέων που θεωρούνται προτεραιότητα για την ΕΕ.

Όψιμη εισαγωγή της έννοιας της έλλειψης τραπεζικής ελκυστικότητας

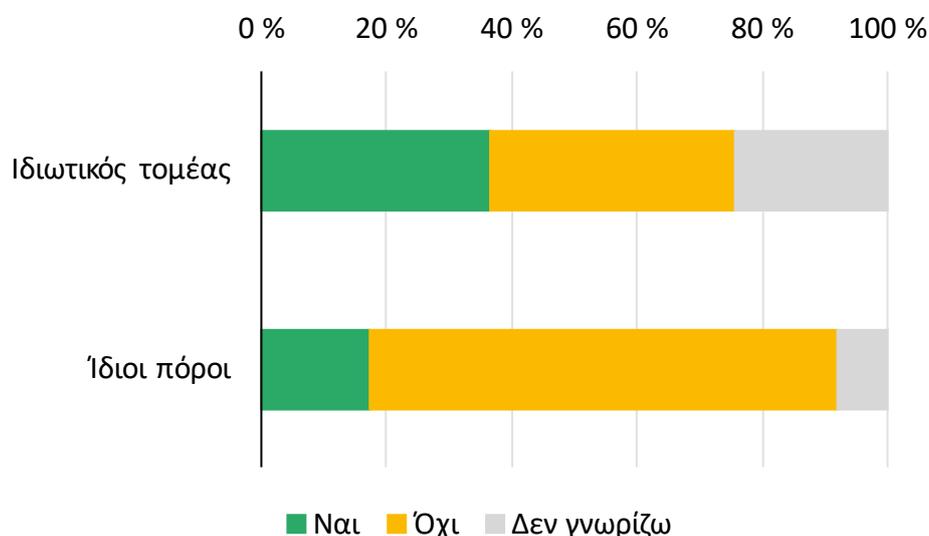
35 Στόχος του μέσου για τις ΜΜΕ είναι να καλύψει το κενό στη χρηματοδότηση για τις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας υψηλού κινδύνου σε πρώιμο στάδιο¹⁹. Ωστόσο, στα διαδοχικά προγράμματα εργασίας δεν προσδιοριζόταν ο τρόπος στόχευσης των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξεύρεση χρηματοδότησης από άλλες πηγές, και η έννοια της «έλλειψης τραπεζικής ελκυστικότητας» εισήχθη μόλις το 2019, με το ενισχυμένο πιλοτικό ΕΣΚ.

36 Σύμφωνα με διάφορους ενδιαφερόμενους με τους οποίους συνομιλήσαμε, το μέσο για τις ΜΜΕ εγκυμονεί τον κίνδυνο παραγκωνισμού των ιδιωτικών επενδύσεων, ιδέα την οποία επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήσαμε μεταξύ των δικαιούχων. Όσον αφορά τη φάση 2, το 36 % των συμμετεχόντων στην έρευνα θεωρεί ότι το έργο του θα μπορούσε να είχε εξασφαλίσει χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα, και το 17 % απάντησε ότι θα μπορούσε να έχει χρησιμοποιήσει ίδιους πόρους της επιχείρησης για τη χρηματοδότηση της καινοτομίας. Κατά τις συνεντεύξεις, τα μέλη της κριτικής επιτροπής επιβεβαίωσαν επίσης τον κίνδυνο αυτό (βλέπε [γράφημα 3](#)).

¹⁸ Έγγραφο εργασίας της Nesta αριθ. 11/02, με τίτλο «A look at business growth and contraction in Europe».

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων 2020».

Γράφημα 3 - Εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης των επιχειρήσεων-δικαιούχων της φάσης 2 από τον ιδιωτικό τομέα

Πηγή: Έρευνα του ΕΕΣ μεταξύ των δικαιούχων.

37 Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη υπογράμμισαν ότι η επιχορήγηση της ΕΕ αποτελεί παράγοντα ιδιαίτερης ελκυστικότητας, και βοηθά τους δικαιούχους να προσελκύσουν αργότερα τα πρόσθετα κονδύλια που χρειάζονται για την προώθηση των έργων καινοτομίας και την επέκτασή τους.

38 Η τραπεζική ελκυστικότητα ενός έργου είναι μια σύνθετη έννοια που προσδιορίζεται από διάφορες μεταβλητές, όπως ο όγκος των απαιτούμενων κεφαλαίων, ο χρονισμός και η τιμή. Δεδομένης της πολυπλοκότητάς της, η πλειονότητα των ατόμων με τα οποία πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις θεωρούσαν αναγκαίο να διατυπωθεί ορισμός της τραπεζικής ελκυστικότητας και να προσδιοριστεί ο τρόπος μέτρησής της.

39 Πριν από το 2019 η τραπεζική ελκυστικότητα των έργων δεν λαμβανόταν υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας επιλογής του μέσου για τις ΜΜΕ. Πράγματι, το μέσο χορήγησε επιχορηγήσεις σε ορισμένες ΜΜΕ οι οποίες θα μπορούσαν να είχαν χρηματοδοτηθεί από την αγορά. Η εισαγωγή της έννοιας της έλλειψης τραπεζικής ελκυστικότητας καθιστά αναγκαία την ύπαρξη σαφών διατάξεων σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να καταδειχθεί, δεδομένου ιδίως ότι η σφραγίδα της ΕΕ που συνεπάγεται το μέσο για τις ΜΜΕ και η ίδια η επιχορήγηση προσελκύουν πρόσθετους χρηματοδοτικούς πόρους για τη στήριξη των έργων καινοτομίας των δικαιούχων.

Γεωγραφική εμβέλεια

Διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής μεταξύ των χωρών, εν μέρει λόγω παραγόντων που εκφεύγουν του ελέγχου της Επιτροπής

40 Ο κύριος παράγοντας που επηρεάζει τη συμμετοχή στο μέσο για τις ΜΜΕ και την επιτυχία των έργων είναι η αριστεία. Ως εκ τούτου, δεδομένων των σημαντικών διαφορών μεταξύ των επιπέδων καινοτομίας των κρατών μελών, πρέπει να αναμένεται άνιση κατανομή των πόρων. Ταυτόχρονα, ωστόσο, μέσω του προγράμματος «Ορίζων 2020», η ΕΕ επιδιώκει να διασφαλίσει τη μεγιστοποίηση και την ευρεία διάδοση των οφελών μιας οικονομίας που βασίζεται στην καινοτομία²⁰.

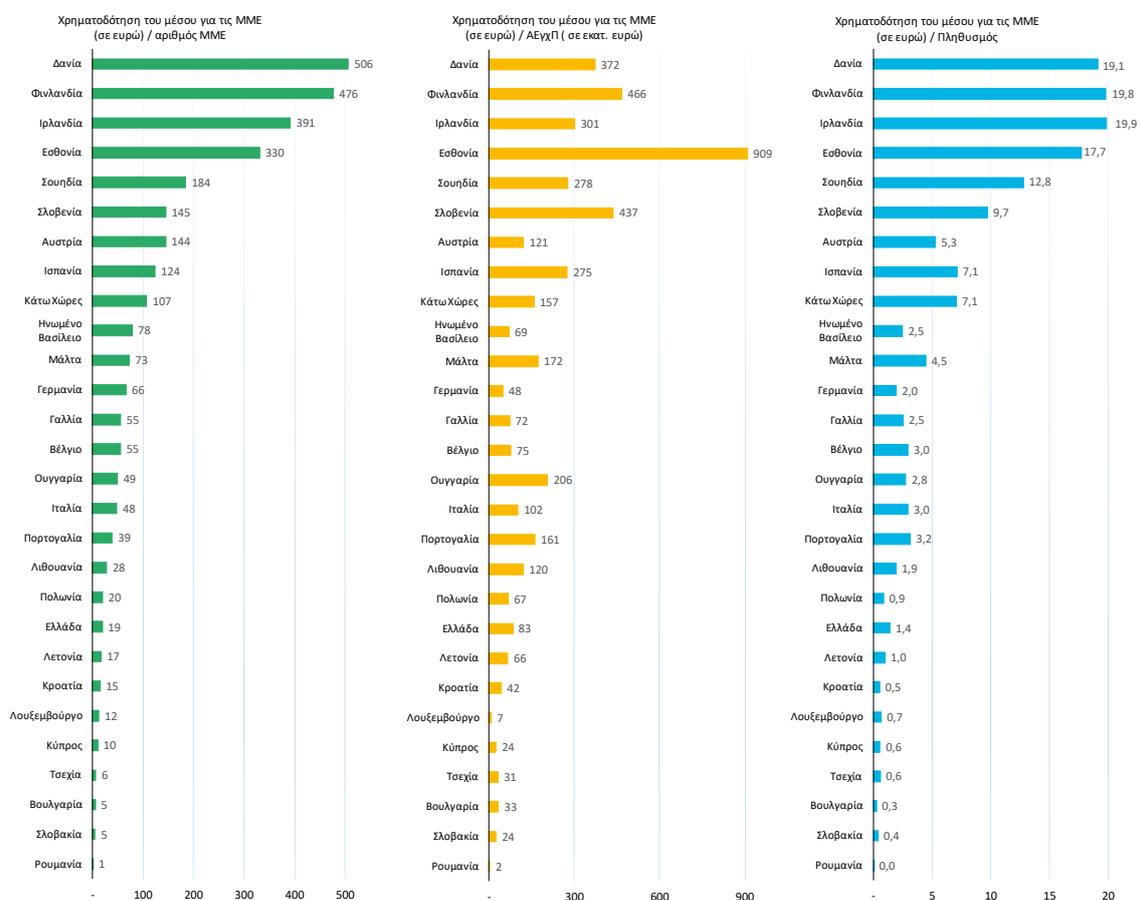
41 Στα γραφήματα και τους χάρτες που ακολουθούν (*γράφημα 4*, *εικόνα 1* και *εικόνα 2*) παρουσιάζονται στατιστικές σε επίπεδο χώρας σχετικά με τον αριθμό των υποβαλλόμενων αιτήσεων και τη ληφθείσα χρηματοδότηση σε σχέση με τον αριθμό των ΜΜΕ, το ΑΕγχΠ και τον πληθυσμό. Στο *παράρτημα II* παρουσιάζεται η κατανομή χρηματοδότησης στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ ανά κράτος μέλος σε απόλυτους αριθμούς και ως ποσοστό, ο αριθμός των έργων που χρηματοδοτήθηκαν, ο αριθμός των προτάσεων και το ποσοστό επιτυχίας ανά κράτος μέλος.

42 Συνήθως, στο πλαίσιο της ανάλυσης της υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων 2020», γινόταν διάκριση μεταξύ δύο διαφορετικών ομάδων κρατών μελών: της ΕΕ των 15 και της ΕΕ των 13²¹. Στην περίπτωση του μέσου για τις ΜΜΕ, η διάκριση αυτή δεν εξηγεί τις διαφορές στο επίπεδο της ληφθείσας χρηματοδότησης (βλέπε πρώτη στήλη του *γραφήματος 4*).

²⁰ Αιτιολογική σκέψη 14 της απόφασης αριθ. 2013/743 του Συμβουλίου.

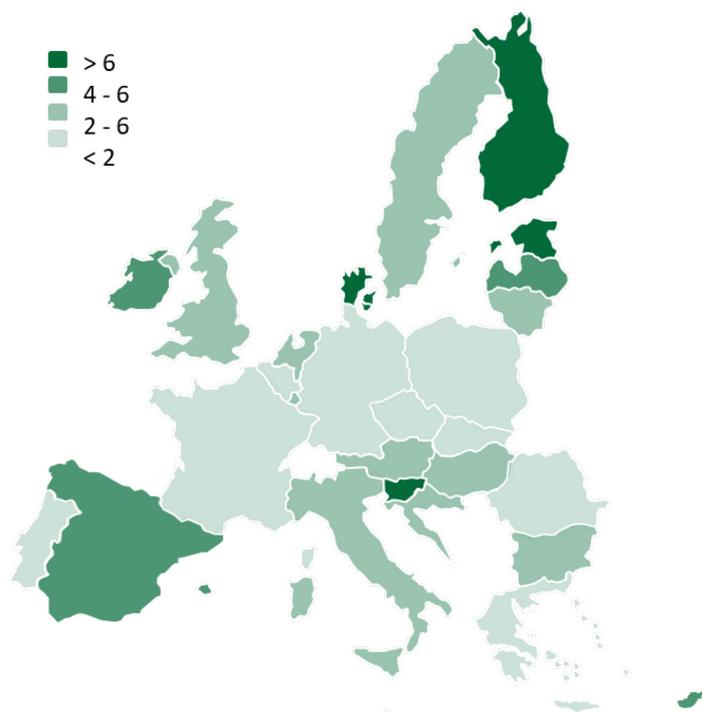
²¹ Στην ΕΕ των 13 περιλαμβάνονται η Βουλγαρία, η Κροατία, η Κύπρος, η Τσεχία, η Εσθονία, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Σλοβακία και η Σλοβενία, ενώ στην ΕΕ των 15 περιλαμβάνονται τα υπόλοιπα 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γράφημα 4 - Κατανομή της χρηματοδότησης στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ σε σχέση με τον αριθμό των ΜΜΕ, το ΑΕγχΠ και τον πληθυσμό

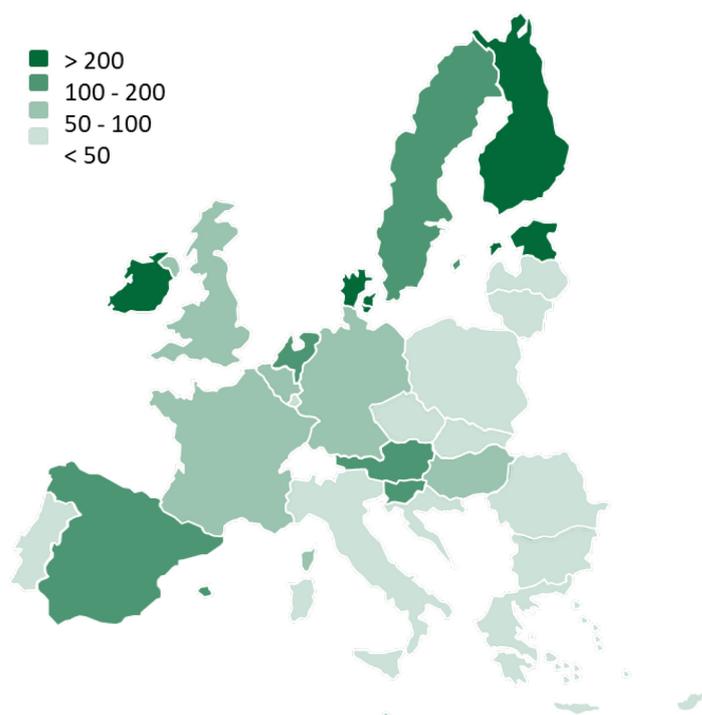
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

Εικόνα 1 - Αριθμός προτάσεων έργων που υποβλήθηκαν ανά χίλιες ΜΜΕ

Πηγή: ΕΕΣ.

Εικόνα 2 - Ποσό χρηματοδότησης ανά ΜΜΕ στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ (σε ευρώ/ΜΜΕ)

Πηγή: ΕΕΣ.

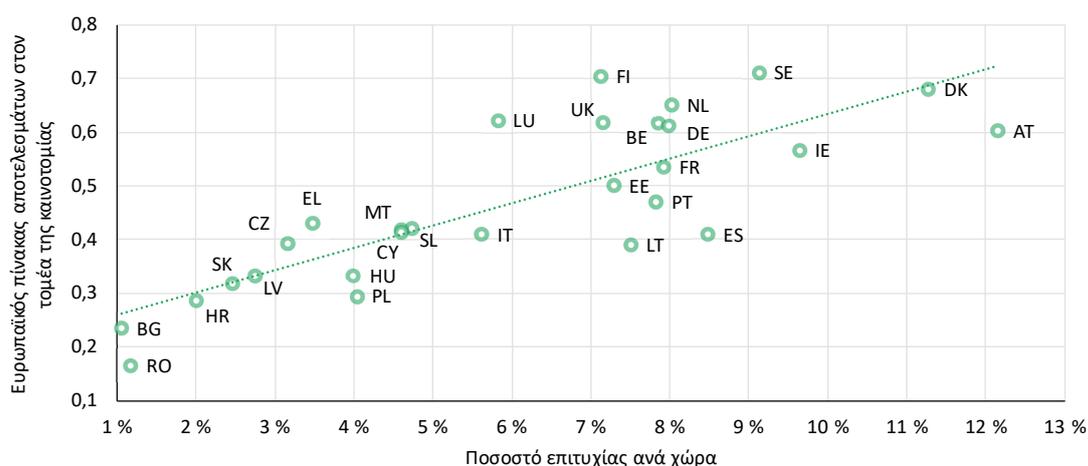
43 Το επίπεδο συμμετοχής στο μέσο για τις ΜΜΕ και το ποσοστό επιτυχίας των έργων επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες:

- 1) το οικοσύστημα καινοτομίας και τον αριθμό των ΜΜΕ στη χώρα·
- 2) την ύπαρξη εθνικής στρατηγικής όσον αφορά το μέσο για τις ΜΜΕ·
- 3) τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν για την προώθηση του μέσου για τις ΜΜΕ· και
- 4) τη στήριξη που παρέχουν τα ΕΣΕ και το δίκτυο EEN.

44 Μολονότι ορισμένοι από τους παράγοντες αυτούς εκφεύγουν του ελέγχου της Επιτροπής, άλλους -όπως την προώθηση και την προβολή του μέσου ή τη στήριξη που παρέχεται από τα ΕΣΕ- μπορεί να τους επηρεάσει.

45 Οι διαφορές στα ποσοστά επιτυχίας μεταξύ των χωρών εξηγούνται εν μέρει από τις διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στα επίπεδα καινοτομίας. Το [γράφημα 5](#) δείχνει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των ποσοστών επιτυχίας στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ και του συνοπτικού δείκτη καινοτομίας του ευρωπαϊκού πίνακα αποτελεσμάτων στον τομέα της καινοτομίας²².

Γράφημα 5 - Συσχέτιση μεταξύ του ποσοστού επιτυχίας σχετικά με το μέσο για τις ΜΜΕ και του ευρωπαϊκού πίνακα αποτελεσμάτων στον τομέα της καινοτομίας του 2019

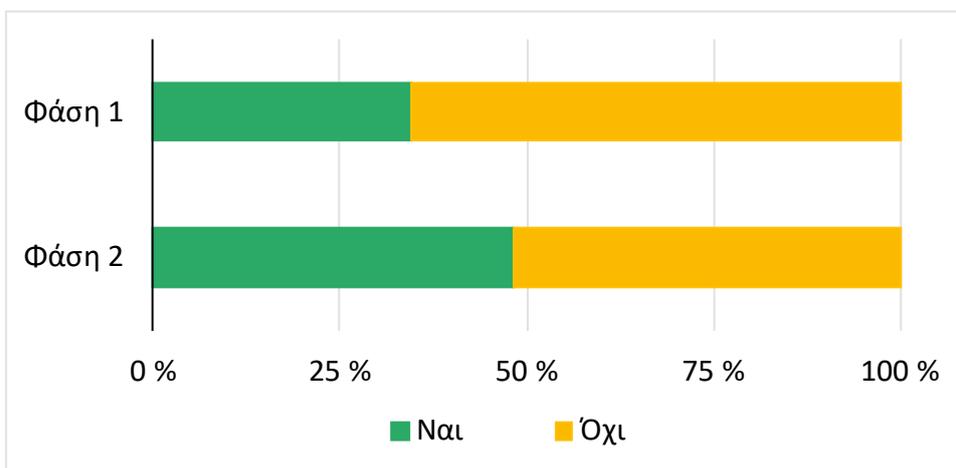
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

²² https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_el

46 Ένα κοινό χαρακτηριστικό των συμμετεχουσών χωρών με υψηλά ποσοστά συμμετοχής και επιτυχίας στο μέσο είναι η παρουσία ενός ενεργού εθνικού φορέα προώθησης της καινοτομίας (National Innovation Agency, NIA), ο οποίος ενεργεί ως διαμεσολαβητής με τις καινοτόμες ΜΜΕ. Αντιστρόφως, στα τρία κράτη μέλη με το χαμηλότερο επίπεδο συμμετοχής (σε σύγκριση με τον αριθμό των ΜΜΕ στη χώρα) και τα χαμηλότερα ποσοστά επιτυχίας, δεν υπάρχει NIA.

47 Στο πλαίσιο της έρευνάς μας μεταξύ των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας (NIA), θέσαμε το ερώτημα αν διέθεταν εθνικά προγράμματα για τη στήριξη των ΜΜΕ κατά την υποβολή αιτήσεων για το μέσο για τις ΜΜΕ. Λίγο λιγότεροι από τους μισούς φορείς επιβεβαίωσαν ότι υπήρχαν ανάλογα εθνικά προγράμματα για τη φάση 2. Όσον αφορά τη φάση 1, το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν στο 35 % (βλέπε [γράφημα 6](#)). Οι συμμετέχοντες επεσήμαναν ότι, από τότε που δημιουργήθηκε το μέσο για τις ΜΜΕ, ορισμένοι εθνικοί φορείς εστίασαν τις προσπάθειές τους στην προετοιμασία των επιχειρήσεων για να αναζητήσουν στήριξη στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ, μειώνοντας ταυτόχρονα τις δραστηριότητες παρόμοιων προγραμμάτων.

Γράφημα 6 - Υπάρχουν στη χώρα σας εθνικά προγράμματα για τη στήριξη των ΜΜΕ στην υποβολή αίτησης χρηματοδότησης στο πλαίσιο των φάσεων 1 ή/και 2;

Πηγή: Έρευνα του ΕΕΣ μεταξύ των ΝΙΑ.

48 Η Ισπανία αποτελεί καλό παράδειγμα κράτους μέλους που διαθέτει εθνική στρατηγική για την υποστήριξη καινοτόμων επιχειρήσεων δυνητικά επιλέξιμων για χρηματοδότηση από το μέσο για τις ΜΜΕ. Οι ισπανικές αρχές δημιούργησαν ένα σύστημα για την προώθηση του μέσου για τις ΜΜΕ, αναζητώντας ενεργά επιχειρήσεις που επιδεικνύουν υψηλό βαθμό καινοτομίας και υποστηρίζοντάς τις στην υποβολή αίτησης χρηματοδότησης στο πλαίσιο του μέσου. Η Ισπανία είναι ο μεγαλύτερος δικαιούχος του μέσου για τις ΜΜΕ, δεδομένου ότι λαμβάνει περίπου το 20 % του συνολικού προϋπολογισμού και έχει τον μεγαλύτερο αριθμό υποψήφιων ΜΜΕ. Παρά τις μέτριες επιδόσεις της στον τομέα της καινοτομίας, σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων στον τομέα της καινοτομίας, το ποσοστό επιτυχίας της είναι από τα υψηλότερα. Η Ιρλανδία και η Δανία προωθούν επίσης ενεργά το μέσο και προετοιμάζουν τις ΜΜΕ για τη συμμετοχή τους.

49 Στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε τα οποία έχουν χαμηλό επίπεδο συμμετοχής στο μέσο για τις ΜΜΕ (όσον αφορά τα χορηγούμενα κονδύλια και το ποσοστό επιτυχίας), η ενημέρωση σχετικά με το εν λόγω μέσο ήταν περιορισμένη. Η ειδική στήριξη ή προώθηση σε εθνικό επίπεδο ή η καθοδήγηση των επιχειρήσεων όσον αφορά το μέσο ήταν περιορισμένη. Τα χαμηλά ποσοστά επιτυχίας αποθάρρυναν άλλες επιχειρήσεις από την υποβολή αίτησης χρηματοδότησης στο πλαίσιο του μέσου. Επίσης, η ύπαρξη παρεμφερών εθνικών προγραμμάτων με υψηλότερα ποσοστά επιτυχίας, μείωσε την ελκυστικότητα του μέσου για τις ΜΜΕ για τις επιχειρήσεις και τους εξωτερικούς συνεργάτες, όπως οι σύμβουλοι.

Αρνητικό αντίκτυπο στην ενημέρωση είχε η απουσία στοχευμένης στρατηγικής προώθησης και επικοινωνίας σε επίπεδο Επιτροπής

50 Το μέσο για τις ΜΜΕ αποτελεί μια νέα μορφή στήριξης στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαισίου, που απευθύνεται κυρίως σε μεμονωμένες ΜΜΕ με ιδιαίτερα καινοτόμα έργα και με προσέγγιση προσανατολισμένη στην αγορά.

51 Οι αιτούντες που εμπίπτουν στις παραδοσιακές κατηγορίες αιτούντων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020» (πανεπιστήμια, μεγάλες επιχειρήσεις και ερευνητικά κέντρα) είναι εξοικειωμένοι με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που προσφέρει το πρόγραμμα «Ορίζων 2020». Οι εν λόγω οργανισμοί έχουν πείρα τόσο από το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» όσο και από τα προηγούμενα προγράμματα-πλαίσιο και, σε πολλές περιπτώσεις, διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό για τη διαχείριση των αιτήσεων και των έργων. Το είδος των επιχειρήσεων στις οποίες στοχεύει το μέσο για τις ΜΜΕ, κατά γενικό κανόνα, δεν έχει συμμετάσχει σε προηγούμενα προγράμματα-πλαίσιο και ενδέχεται το ενδεχόμενο χρηματοδότησης με δημόσιους πόρους να μην έχει καν ληφθεί υπόψη στη στρατηγική χρηματοδότησής τους.

52 Εξετάσαμε κατά πόσον το μέσο για τις ΜΜΕ αποτέλεσε αντικείμενο προώθησης, υλοποίησης και παρακολούθησης ώστε να διασφαλίζεται στις ΜΜΕ εύκολη πρόσβαση σε αυτό, όπως ορίζεται στην απόφαση 743/2013 του Συμβουλίου. Εξετάσαμε επίσης τον βαθμό στον οποίο χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές προώθησης για να ενημερωθούν οι κατάλληλες επιχειρήσεις για τη συγκεκριμένη δυνατότητα χρηματοδότησης, καθώς και αν προσδιορίστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν οι κατάλληλοι δίαυλοι επικοινωνίας για την ενημέρωσή τους.

53 Η Επιτροπή και ο EASME διέθεταν περιορισμένο προϋπολογισμό για δραστηριότητες επικοινωνίας και για τη διοργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων απευθυνόμενων σε δυνητικούς δικαιούχους του μέσου για τις ΜΜΕ, κυρίως ημερίδων ενημέρωσης σχετικά με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020». Στις εκθέσεις που δημοσίευσε η συμβουλευτική ομάδα εμπειρογνομόνων υπογραμμίζεται η απουσία στρατηγικής προώθησης όσον αφορά το μέσο για τις ΜΜΕ, καθώς και η ανάγκη προσδιορισμού των κατάλληλων «πελατών» και προσαρμογής των διαύλων και εργαλείων επικοινωνίας. Η έκθεση αξιολόγησης του μέσου για τις ΜΜΕ²³ παρουσιάζει τις εν λόγω αδυναμίες ως πιθανή εξήγηση των διαφορετικών ποσοστών διείσδυσης του μέσου στις χώρες της ΕΕ των 28, και επεσήμανε την ανάγκη επανεξέτασης της στρατηγικής επικοινωνίας και προώθησης.

²³ «Evaluation of the SME instrument and the activities under Horizon 2020 Work Programme Innovation in SMEs», Φεβρουάριος 2017.

54 Παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί για την προσέγγιση δυνητικών δικαιούχων, η Επιτροπή δεν διαθέτει επίσημη στρατηγική προώθησης και επικοινωνίας. Δεν χρησιμοποίησε μια επαρκώς στοχευμένη προσέγγιση για την καλύτερη ενημέρωση των καινοτόμων ΜΜΕ σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που προσφέρει το μέσο για τις ΜΜΕ.

55 Η Επιτροπή βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην προώθηση σε εθνικό επίπεδο από τα ΕΣΕ και το δίκτυο EEN για την επίτευξη ομοιόμορφης εφαρμογής του μέσου για τις ΜΜΕ. Θεωρεί ότι τα ΕΣΕ αποτελούν την κύρια δομή για την παροχή πρακτικών πληροφοριών και βοήθειας σε δυνητικούς συμμετέχοντες. Δεδομένου ότι οι ΜΜΕ είναι λιγότερο εξοικειωμένες με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» από ό,τι άλλοι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα-πλαίσιο (βλέπε σημείο **51**), τα ΕΣΕ διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο για τις ΜΜΕ. Τα ΕΣΕ διορίζονται και πληρώνονται από τις εθνικές αρχές. Έχουν την ευθύνη να διασφαλίζουν την προβολή του νέου προγράμματος και την ευχερή πρόσβαση όλων των δυνητικών αιτούντων σε αυτό²⁴. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στην ειδική έκθεση 28/2018²⁵ του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το επίπεδο της στήριξης που παρέχεται από αυτά ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών. Σε ορισμένα λειτουργούν αποκλειστικά ως ΕΣΕ· σε άλλα, πρέπει να συνδυάζουν τα συγκεκριμένα καθήκοντα με άλλες αρμοδιότητες.

56 Το επίπεδο της στήριξης που παρέχουν τα ΕΣΕ διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών, επηρεάζοντας το επίπεδο συμμετοχής και τα ποσοστά επιτυχίας. Μόνο σε δύο από τα έξι κράτη μέλη στα οποία πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις, υπήρχαν ΕΣΕ που ασκούν αποκλειστικά τον συγκεκριμένο ρόλο. Τα ΕΣΕ σε δύο κράτη μέλη διοργάνωσαν εργαστήρια κατάρτισης προτάσεων και εξέταζαν τις αιτήσεις πριν από την υποβολή τους. Ένα ΕΣΕ διοργάνωσε προσομοιώσεις παρουσίασης των προτάσεων ενώπιον της κριτικής επιτροπής. Άλλα ΕΣΕ περιορίστηκαν σχεδόν αποκλειστικά στη διοργάνωση ημερίδων ενημέρωσης για το πρόγραμμα «Ορίζων 2020».

57 Τα ΕΣΕ και το δίκτυο EEN ανέφεραν ότι το μέσο για τις ΜΜΕ προωθήθηκε κυρίως σε εθνικό επίπεδο και ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρείχε περιορισμένη υποστήριξη, δεδομένου ότι το πρόγραμμα δεν χορηγεί στα ΕΣΕ ειδικά κονδύλια για δραστηριότητες διάδοσης.

²⁴ http://ec.europa.eu/research/participants/data/support/ncp/h2020-standards-principles_en.pdf

²⁵ Ειδική έκθεση 28/2018, με τίτλο «Η πλειονότητα των μέτρων απλούστευσης που εισήχθησαν στο πλαίσιο του προγράμματος “Ορίζων 2020” διευκόλυναν τους δικαιούχους, εξακολουθούν όμως να υπάρχουν δυνατότητες βελτίωσης».

58 Η Access4SMEs είναι μια δράση συντονισμού και στήριξης στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», η οποία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των ΕΣΕ για τις ΜΜΕ και της πρόσβασης σε χρηματοδότηση υψηλού κινδύνου, καθώς και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και των εργαλείων τους προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της παρεχόμενης στήριξης²⁶. Οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η Access4SMEs αποτέλεσε για τα ΕΣΕ, το δίκτυο EEN και τους δικαιούχους τη βασική πηγή πληροφοριών σχετικά με το μέσο για τις ΜΜΕ. Ωστόσο, το δίκτυο δημιουργήθηκε μόλις τον Σεπτέμβριο του 2016, ήτοι σχεδόν τρία έτη μετά την έναρξη εφαρμογής του μέσου, και, ως εκ τούτου, δεν βρισκόταν σε λειτουργία την περίοδο που οι υπηρεσίες του θα ήταν περισσότερο χρήσιμες.

Επιλογή έργων

59 Η εφαρμογή μιας αποτελεσματικής διαδικασίας επιλογής είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να διασφαλίζεται η επιλογή των καλύτερων αιτήσεων χρηματοδότησης. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να διατίθενται επαρκείς πόροι για τη διαδικασία επιλογής και κάθε στάδιο της αξιολόγησης να διενεργείται από τους κατάλληλους εμπειρογνώμονες.

60 Το μέσο για τις ΜΜΕ βασίζεται σε μονίμως ανοιχτή πρόσκληση υποβολής προτάσεων, με τέσσερις καταληκτικές ημερομηνίες ανά φάση ετησίως. Κάθε πρόταση αξιολογείται εξ αποστάσεως από τέσσερις ανεξάρτητους αξιολογητές. Από το 2018, η διαδικασία επιλογής για τις επιχορηγήσεις της φάσης 2 περιλαμβάνει παρουσίαση των έργων ενώπιον κριτικής επιτροπής, η οποία αποτελεί ένα δεύτερο στάδιο αξιολόγησης που διενεργείται από ομάδα έξι εμπειρογνομένων, ως επί το πλείστον επενδυτών.

Περιορισμένοι πόροι για την αξιολόγηση και πληθώρα αιτήσεων που πρέπει να αξιολογηθούν εξ αποστάσεως

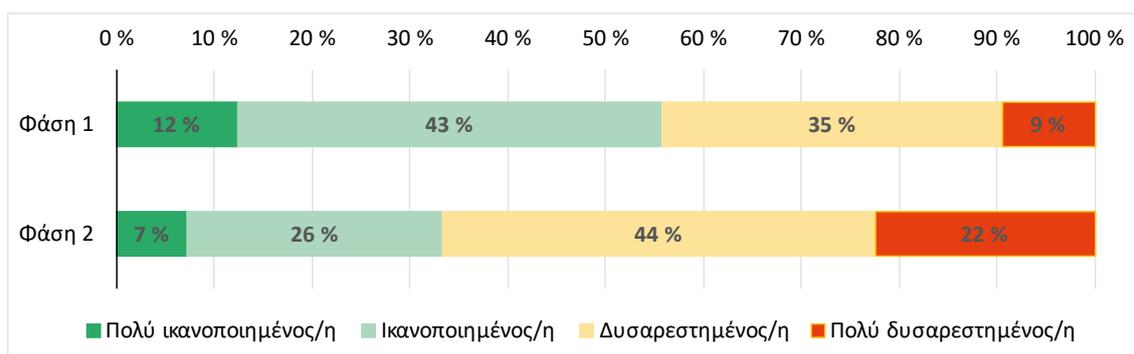
61 Ο EASME λαμβάνει και διαχειρίζεται πολύ μεγάλο αριθμό προτάσεων σε κάθε μία από τις τέσσερις καταληκτικές ημερομηνίες ετησίως για κάθε φάση. Κατά την τελευταία καταληκτική ημερομηνία για το 2018, έλαβε περισσότερες από 1800 αιτήσεις για τη φάση 2 και περισσότερες από 2200 αιτήσεις για τη φάση 1.

²⁶ http://www.access4smes.eu/project/#_goal

62 Ο συνδυασμός των περιορισμένων πόρων και του μεγάλου αριθμού των υποβαλλόμενων αιτήσεων δυσχεραίνει τη διαδικασία αξιολόγησης. Οι αξιολογητές διαθέτουν μόνο 1,6 ώρες στη φάση 1 και 2,4 ώρες στη φάση 2 για να ολοκληρώσουν και να τεκμηριώσουν την αξιολόγηση, παρόλο που οι αιτήσεις είναι μακροσκελείς (10 σελίδες χωρίς τα παραρτήματα για τη φάση 1 και 30 σελίδες χωρίς τα παραρτήματα για τη φάση 2).

63 Στο πλαίσιο της έρευνάς μας, μόλις το 34 % των αξιολογητών της φάσης 2 απάντησε ότι οι 2,4 ώρες που προέβλεπε η Επιτροπή για την αξιολόγηση των προτάσεων επαρκούσαν. Ο μέσος απαιτούμενος χρόνος ήταν 5,1 ώρες. Όσον αφορά τη φάση 1, το 56 % όσων απάντησαν ήταν ικανοποιημένοι, ενώ οι υπόλοιποι ανέφεραν ότι ο απαιτούμενος χρόνος ήταν τρεις ώρες αντί για τις 1,6 ώρες που προέβλεπε η Επιτροπή (βλέπε [γράφημα 7](#)).

Γράφημα 7 - Βαθμός ικανοποίησης των αξιολογητών όσον αφορά τις ώρες που τους διατέθηκαν για την αξιολόγηση των προτάσεων

Πηγή: Έρευνα του ΕΕΣ μεταξύ των αξιολογητών.

64 Οι αξιολογητές που απάντησαν στην έρευνά μας ήταν ως επί το πλείστον ικανοποιημένοι από την καθοδήγηση και την επιμόρφωση που τους παρασχέθηκαν, μολονότι θα ήθελαν να λαμβάνουν ανατροφοδότηση για τις αξιολογήσεις τους, και να τους κοινοποιούνται στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα αποτελέσματα, κάτι που θα τους έδινε τη δυνατότητα να αξιολογούν και να βελτιώνουν τις επιδόσεις τους. Εξέφρασαν ανησυχία για την επιμόρφωση των νέων αξιολογητών και τις επακόλουθες διαφοροποιήσεις στη βαθμολόγηση. Από τα στατιστικά στοιχεία του EASME επιβεβαιώνονται οι εν λόγω διαφοροποιήσεις, και οι κανόνες του προγράμματος «Ορίζων 2020» απαιτούν το 25 % των αξιολογητών να ασκούν το καθήκον αυτό για πρώτη φορά.

Η παρουσίαση ενώπιον κριτικής επιτροπής βελτιώνει σε μεγάλο βαθμό τη διαδικασία επιλογής χωρίς να εμποδίζει τη συμμόρφωση με τον στόχο όσον αφορά τον απαιτούμενο χρόνο μέχρι την επιχορήγηση

65 Η εισαγωγή της παρουσίασης των έργων ενώπιον κριτικής επιτροπής το 2018 αποτέλεσε θετική αλλαγή, διότι αντισταθμίζει τις εγγενείς αδυναμίες της εξ αποστάσεως αξιολόγησης και καθιστά δυνατή την επαλήθευση του εφικτού χαρακτήρα του έργου και της ικανότητας της ομάδας να το υλοποιήσει. Ωστόσο, ορισμένα στοιχεία επιδέχονται βελτίωση.

66 Τα μέλη της κριτικής επιτροπής αξιολογούν 20 παρουσιάσεις έργων ανά εβδομάδα αξιολόγησης και πρέπει να έχουν μελετήσει εκ των προτέρων τα έγγραφα που υπέβαλαν οι αιτούντες. Ωστόσο, τα μέλη της επιτροπής με τα οποία συνομιλήσαμε θεωρούσαν ότι δεν έλαβαν αρκετά εγκαίρως τα έγγραφα, προκειμένου να μπορέσουν να εξετάσουν έως και 1 600 σελίδες με πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις αιτήσεις χρηματοδότησης.

67 Πρότειναν επίσης να τους δοθεί η δυνατότητα πρόσβασης στα σχόλια που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις των εξ αποστάσεως αξιολογητών. Με τον τρόπο αυτό θα αξιοποιούνταν χρήσιμες γνώσεις, με αποτέλεσμα την αύξηση της αποδοτικότητας, δεδομένου του περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου για την προετοιμασία και τη συζήτηση της παρουσίασης των έργων ενώπιον των κριτικών επιτροπών. Ομοίως, οι αξιολογητές έκριναν ότι η ποιότητα των αξιολογήσεών τους θα βελτιωνόταν εάν τους κοινοποιούνταν τα σχόλια των μελών της κριτικής επιτροπής σχετικά με τις προτάσεις που είχαν αξιολογήσει.

68 Οι αιτήσεις που φθάνουν στο στάδιο της παρουσίασης δεν υποβάλλονται σε συστηματικούς ελέγχους δέουσας επιμέλειας. Τα μέλη της κριτικής επιτροπής επεσήμαναν την ανάγκη για μια «ελαφριά» διαδικασία ελέγχου για την επαλήθευση της ακρίβειας των πληροφοριών που παρέχονται από τους αιτούντες σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, το προφίλ της επιχείρησης και τη σύνθεση της ομάδας.

69 Η Επιτροπή όρισε ως στόχο όσον αφορά τον απαιτούμενο χρόνο μέχρι την επιχορήγηση (το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της καταληκτικής ημερομηνίας της πρόσκλησης και της υπογραφής της σύμβασης επιχορήγησης) τους τρεις μήνες κατ' ανώτατο όριο για τη φάση 1 και τους έξι μήνες για τη φάση 2. Το πραγματικό διάστημα μειώθηκε από την έναρξη του προγράμματος, και παρά την εισαγωγή, το 2018, της παρουσίασης ενώπιον των κριτικών επιτροπών, ο EASME υπέγραψε το εν λόγω έτος το 90 % των επιχορηγήσεων εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

Ορισμένα εργαλεία ΤΠ εγκυμονούν κινδύνους για τη διαδικασία αξιολόγησης

70 Οι αιτούντες υποβάλλουν ηλεκτρονικά τις προτάσεις τους, μέσω του συστήματος ηλεκτρονικής υποβολής προτάσεων που περιλαμβάνεται στη διαδικτυακή πύλη για τους συμμετέχοντες του προγράμματος «Ορίζων 2020».

71 Για την οργάνωση των παρουσιάσεων των έργων και τη στελέχωση των κριτικών επιτροπών με πρόσωπα με τις κατάλληλες δεξιότητες, ο EASME χρησιμοποιεί ένα λογιστικό φύλλο εργασίας που μπορεί να παρουσιάσει λειτουργικά προβλήματα, προκαλώντας καθυστερήσεις και θέτοντας σε κίνδυνο τη διαδικασία αξιολόγησης.

72 Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν ειδικά εργαλεία ΤΠ για την αποζημίωση των αιτούντων για τη συμμετοχή τους στην παρουσίαση, αυτοί καταχωρίζονται ως αξιολογητές στο εσωτερικό σύστημα διαχείρισης εμπειρογνομόνων. Συνεπώς, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος να επικοινωνήσει κάποιος εκ παραδρομής μαζί τους προκειμένου να τους αναθέσει την αξιολόγηση προτάσεων.

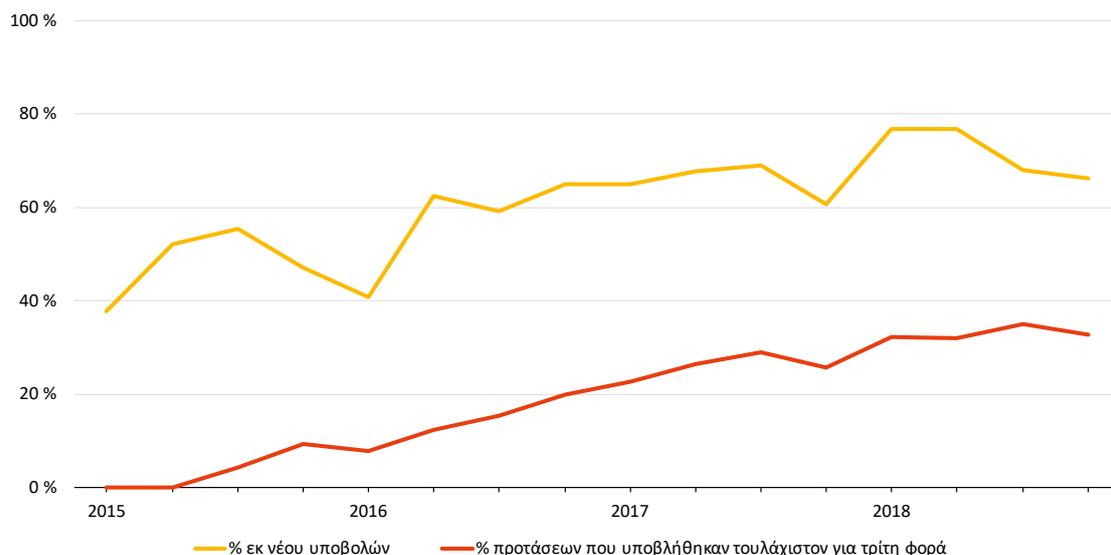
73 Επιπλέον, οι αλλαγές στη διαδικασία επιλογής που εισήχθησαν τον Σεπτέμβριο του 2019 στο πλαίσιο του ενισχυμένου πιλοτικού ΕΣΚ (αίτημα για παροχή οικονομικών δεδομένων από τους συμμετέχοντες και πληροφοριών για το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας) απαιτούν συμπληρωματικές λύσεις που δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί.

Η εκ νέου υποβολή προτάσεων ασκεί πιέσεις στους πόρους αξιολόγησης

74 Δεν υπάρχει όριο στο πόσες φορές μπορεί να υποβληθεί, στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ, μια πρόταση που είχε απορριφθεί στο παρελθόν. Κατά την αξιολόγηση, μια πρόταση που υποβάλλεται εκ νέου τυγχάνει της ίδιας αντιμετώπισης με κάθε άλλη αίτηση που υποβάλλεται για πρώτη φορά, χωρίς να μεταφέρονται πληροφορίες από τις προηγούμενες αξιολογήσεις.

75 Ο αιτών επιβαρύνεται με αμελητέο πρόσθετο κόστος για την εκ νέου υποβολή αμετάβλητης πρότασης. Ο αριθμός των αιτήσεων που υποβάλλονται εκ νέου αυξάνεται σταθερά και αντιστοιχεί πλέον σε σημαντικό ποσοστό του συνόλου των υποβαλλόμενων αιτήσεων. Όσον αφορά τις τελευταίες προθεσμίες του 2018 για τη φάση 2 (βλέπε [γράφημα 8](#)), το 66 % των αιτήσεων είχαν υποβληθεί και στο παρελθόν, με το ήμισυ αυτών να υποβάλλονται τουλάχιστον για τρίτη φορά.

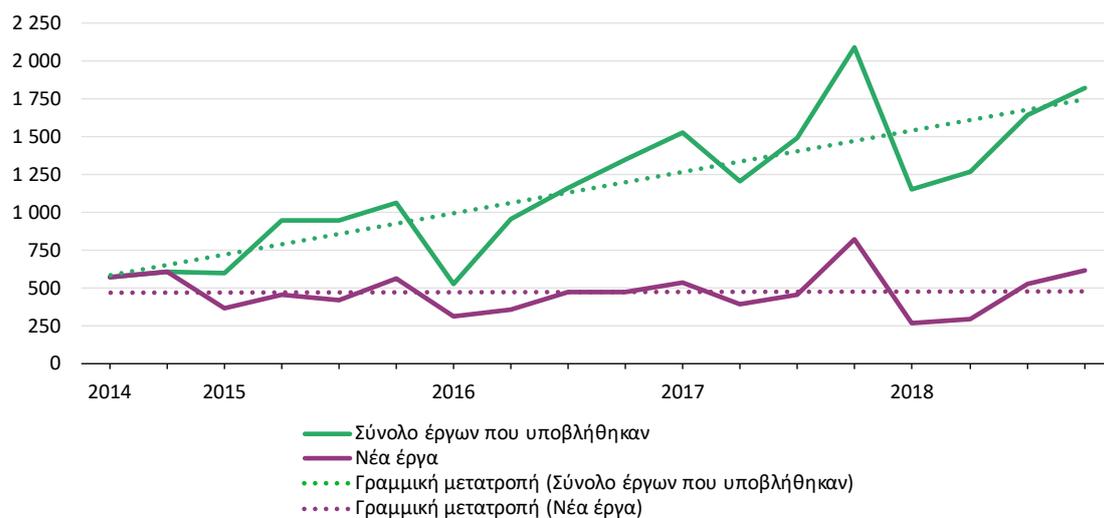
Γράφημα 8 - Ποσοστό των επανυποβαλλόμενων προτάσεων στη φάση 2

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων της Επιτροπής έως το τέλος του 2018.

76 Η αύξηση των αιτήσεων που παρατηρείται με την πάροδο του χρόνου οφείλεται αποκλειστικά στην εκ νέου υποβολή αιτήσεων. Ο αριθμός των νέων έργων σχετικά με τα οποία υποβλήθηκε αίτηση για τη φάση 2 παρέμεινε σταθερός στις 500 αιτήσεις ανά προθεσμία (βλέπε [γράφημα 9](#)).

Γράφημα 9 - Αριθμός νέων έργων επί του συνόλου των αιτήσεων στη φάση 2

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

77 Η εκ νέου υποβολή αιτήσεων ασκεί σημαντικές και ολοένα αυξανόμενες πιέσεις στους πόρους αξιολόγησης. Μεταξύ του 2015 και του 2018, το κόστος αξιολόγησης των προτάσεων που έχουν υποβληθεί τρεις, ή και περισσότερες, φορές -λαμβάνοντας υπόψη μόνο την αμοιβή των εμπειρογνομόνων που διενεργούν εξ αποστάσεως αξιολογήσεις- υπερέβη τα 4,3 εκατομμύρια ευρώ (ποσό άνω των 1,8 εκατομμυρίων ευρώ αφορούσε το 2018).

78 Σύμφωνα με την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Ορίζων 2020», ο υπερβολικός αριθμός υποβαλλόμενων προτάσεων αποθάρρυνε τη συμμετοχή, επηρέασε δυσμενώς την ποιότητα των αξιολογήσεων, απομύζησε πόρους και είχε ως αποτέλεσμα να μην χρηματοδοτηθούν ορισμένες υψηλής ποιότητας προτάσεις.

79 Το μέσο ποσοστό επιτυχίας των αιτήσεων που υποβάλλονται στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ είναι 4,7 % στη φάση 2 και 8,6 % στη φάση 1. Ωστόσο, εάν υπολογίσουμε το ποσοστό επιτυχίας ανά πρόταση έργου και όχι ανά υποβαλλόμενη αίτηση, περίπου το 11,5 % των προτάσεων στη φάση 2 και το 16,6 % των προτάσεων στη φάση 1 είναι τελικά επιτυχείς.

Αποτελεσματικότητα της στήριξης κατά τις διαφορετικές φάσεις του μέσου για τις ΜΜΕ

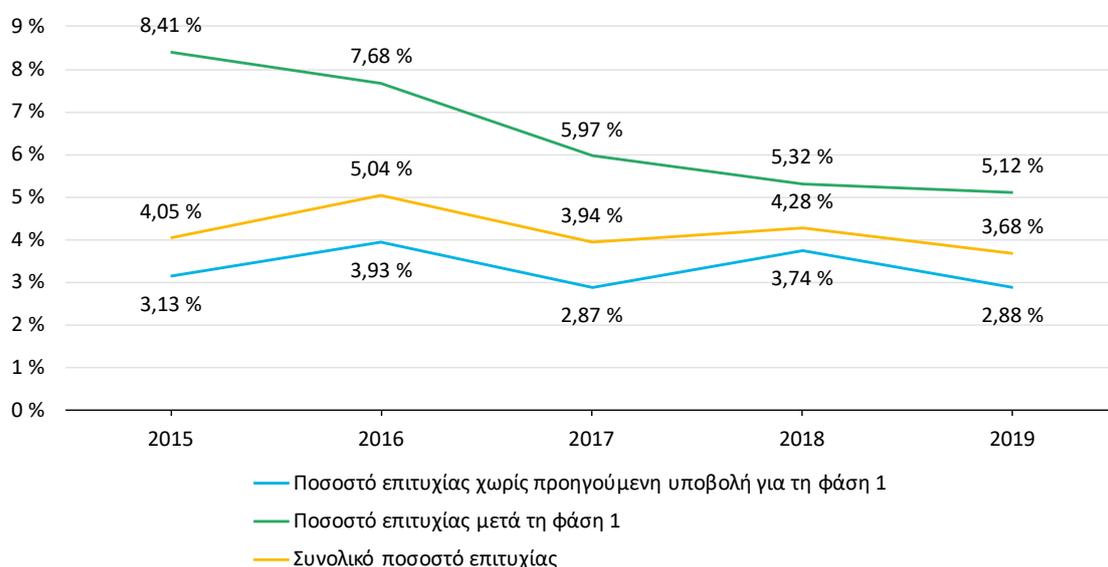
80 Η στήριξη στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ πρέπει να παρέχεται εγκαίρως, να είναι κατάλληλη και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των καινοτόμων ΜΜΕ.

Στη φάση 1 παρέχεται χρήσιμη στήριξη στις ΜΜΕ, αλλά σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν ήδη παρόμοια συστήματα

81 Σύμφωνα με τους ενδιαφερόμενους με τους οποίους συνομιλήσαμε, οι φάσεις 1 και 2 έχουν στην πραγματικότητα εξελιχθεί σε δύο διαφορετικά προγράμματα. Στη φάση 1 παρέχεται στήριξη σε επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν πείρα σχετικά με τη δημόσια χρηματοδότηση, όπως μικρές επιχειρήσεις ΤΠ ή νεοφυείς επιχειρήσεις. Η φάση 2 είναι περισσότερο σύνθετη, κάτι που σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις που υποβάλλουν αίτηση για τη φάση 1 αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν υποβάλλουν αίτηση για τη φάση 2.

82 Η διαφορά στα ποσοστά επιτυχίας μεταξύ των επιχειρήσεων που περνούν από τη φάση 1 προτού υποβάλλουν αίτηση για τη φάση 2 και των επιχειρήσεων που υποβάλλουν αίτηση απευθείας για τη φάση 2 μειώνεται από την έναρξη εφαρμογής του μέσου για τις ΜΜΕ. Ωστόσο, το ποσοστό επιτυχίας στη φάση 2 εξακολουθεί να είναι υψηλότερο κατά 50 % για τις επιχειρήσεις που περνούν πρώτα από τη φάση 1 από ό,τι για τις επιχειρήσεις που υποβάλλουν αίτηση απευθείας για τη φάση 2 (βλέπε [γράφημα 10](#)).

Γράφημα 10 - Σύγκριση του ποσοστού επιτυχίας των ΜΜΕ που υποβάλλουν αίτηση απευθείας για τη φάση 2 με εκείνο των ΜΜΕ που είχαν προηγουμένως υποβάλει αίτηση για τη φάση 1

Πηγή: ΕΕΣ βάσει δεδομένων του EASME.

83 Οι δικαιούχοι της φάσης 2 που είχαν προηγουμένως περάσει από τη φάση 1 δήλωσαν ότι αυτή τους προετοίμασε καλά, βοηθώντας τους να βελτιώσουν το έργο.

84 Οι ενδιαφερόμενοι με τους οποίους συνομιλήσαμε σε ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν ότι, σε αρκετές περιπτώσεις, τα έργα της φάσης 1 θα μπορούσαν να υλοποιηθούν εξίσου καλά σε εθνικό επίπεδο, μολονότι αυτό θα ήταν ενδεχομένως δύσκολο σε ορισμένα κράτη μέλη.

85 Στο πλαίσιο της έρευνας που διενεργήσαμε μεταξύ των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας, 48 % όσων απάντησαν δήλωσαν ότι το κράτος μέλος τους διέθετε εθνικά προγράμματα παρόμοια με εκείνα της φάσης 1. Όταν ρωτήθηκαν σχετικά με τα κύρια πλεονεκτήματα της φάσης 1 του μέσου για τις ΜΜΕ σε σύγκριση με τα εθνικά προγράμματα, οι εν λόγω εθνικοί φορείς ανέφεραν την ταχεία και διαφανή διαδικασία επιλογής, την αξιοπιστία που προσφέρει το σήμα της ΕΕ και την πρόσβαση σε υπηρεσίες καθοδήγησης και επιχειρηματικής επιτάχυνσης. Επιπλέον, εξέφρασαν ικανοποίηση για το γεγονός ότι χάρη στη φάση 1 του μέσου για τις ΜΜΕ, η οποία προσέλκυσε μεγάλο αριθμό καινοτόμων επιχειρήσεων στο πρόγραμμα της ΕΕ, δημιουργήθηκε μια κρίσιμη μάζα καινοτόμων επιχειρήσεων.

86 Όταν ζητήθηκε η άποψή τους για τη συνέχιση της φάσης 1 στο πλαίσιο του νέου προγράμματος-πλαisiού, το 86 % των ΝΙΑ που απάντησαν ανέφεραν ότι η φάση 1 πρέπει να διατηρηθεί (βλέπε στο [πλαίσιο 1](#) παραδείγματα γνώμων των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας σχετικά με το ερώτημα αυτό). Εκείνοι που τάχθηκαν υπέρ της συνέχισης της φάσης 1, ανέφεραν ότι οι υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης και καθοδήγησης επέτρεψαν στις δικαιούχους επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν περισσότερο επαγγελματικά τις δραστηριότητες καινοτομίας και, ως εκ τούτου, να επεκταθούν και να αναπτυχθούν. Υποστήριξαν ότι ο ευρωπαϊκός χαρακτήρας της πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων ώθησε τις ΜΜΕ να αυξήσουν τον βαθμό φιλοδοξίας τους ήδη από τα αρχικά στάδια ανάπτυξης, και ότι η απλή και ταχεία διαδικασία αξιολόγησης δεν μπορούσε να συγκριθεί με τις διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο. Όσοι τάχθηκαν κατά της συνέχισης της φάσης 1 (14 %) σημείωσαν την απουσία προστιθέμενης αξίας σε σχέση με τα εθνικά/περιφερειακά μέσα, καθώς και την απουσία σημαντικής σύνδεσης μεταξύ των φάσεων 1 και 2.

Πλαίσιο 1

Γνώμες των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας για τη φάση 1

- Η φάση 1 αποτέλεσε εξαιρετικό σημείο εισόδου στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020» για τις ΜΜΕ που δεν διέθεταν προηγούμενη πείρα σε ευρωπαϊκά ή διεθνή προγράμματα για την έρευνα και την καινοτομία. Οι δραστηριότητες πλαισίωσης και καθοδήγησης που παρέχει το δίκτυο EEN στους δικαιούχους του μέσου για τις ΜΜΕ αύξησαν την ικανότητα των εν λόγω επιχειρήσεων να αντιμετωπίζουν περισσότερο επαγγελματικά τις δραστηριότητες καινοτομίας, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να επεκταθούν και να αναπτυχθούν.
- Η φάση 1 έδωσε στις ΜΜΕ τη δυνατότητα να προχωρήσουν ένα βήμα παραπέρα. Οι ΜΜΕ συχνά δεν διαθέτουν τις γνώσεις και τους πόρους που απαιτούνται για να πραγματοποιήσουν ενδεδειγμένες έρευνες σχετικά με τη διανοητική ιδιοκτησία, την αγορά, τον ανταγωνισμό, κ.λπ. Μετά την ολοκλήρωση του έργου της φάσης 1, είναι καλά προετοιμασμένες για να διεκδικήσουν χρηματοδότηση, όχι μόνο στο πλαίσιο της φάσης 2, αλλά και από άλλες πηγές. Η επιχορήγηση που έλαβαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί κατά κάποιο τρόπο ένα είδος σφραγίδας εμπιστοσύνης και ποιότητας.
- Η φάση 1 είναι πολύτιμη, αλλά δεν είναι αυτή που προσφέρει τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία. Είναι περισσότερο σημαντικό τα κράτη μέλη / οι συνδεδεμένες χώρες να επενδύουν και οι ίδιες, ώστε τέτοιου είδους παρεμβάσεις μικρής κλίμακας να αφήνονται στους εθνικούς/περιφερειακούς φορείς. Ωστόσο, επί του παρόντος, δεν είναι όλα τα κράτη μέλη έτοιμα να παρέχουν τέτοιου είδους στήριξη.
- Η φάση 1 δεν παρέχει προσθετικότητα· κάθε κράτος μέλος μπορεί να θεσπίσει παρόμοιο πρόγραμμα.

Η φάση 1 επιβαρύνει υπερβολικά τη διαχείριση του μέσου για τις ΜΜΕ

87 Από την έναρξη εφαρμογής του μέσου για τις ΜΜΕ, έχουν υπογραφεί 3 978 συμφωνίες επιχορήγησης στο πλαίσιο της φάσης 1. Η διαδικασία, από την αρχή έως το τέλος της, απαιτεί σημαντική διοικητική προσπάθεια για την αξιολόγηση, την κατάρτιση και την υπογραφή των συμφωνιών επιχορήγησης, καθώς και για τις υπηρεσίες καθοδήγησης. Τέσσερις υπεύθυνοι έργου διαχειρίζονται περίπου 1 000 έργα ετησίως. Συνεπώς, η παρακολούθηση των έργων περιορίζεται σε διοικητικούς ελέγχους και δεν περιλαμβάνει αξιολόγηση της ποιότητας της μελέτης σκοπιμότητας.

88 Στον **πίνακα 1** γίνεται σύγκριση του κόστους της εξ αποστάσεως αξιολόγησης ανά φάση με το συνολικό χορηγηθέν ποσό. Διαπιστώνεται μεγάλη διαφορά στο κόστος κάθε φάσης: το κόστος της σχετικής αξιολόγησης είναι δέκα φορές υψηλότερο (ανά χορηγούμενο ευρώ) στη φάση 1 από ό,τι στη φάση 2. Συγκριτικά, το κόστος της αξιολόγησης στον ιδιωτικό τομέα των κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών είναι 3 %.

Πίνακας 1 - Κόστος των εξ αποστάσεως αξιολογήσεων

	ΦΑΣΗ 1	ΦΑΣΗ 2
Αριθμός προτάσεων που αξιολογήθηκαν	39 419	20 957
Αριθμός προτάσεων που αξιολογήθηκαν ανά ημέρα και αξιολογητή	5	3
Κόστος εξ αποστάσεως αξιολόγησης ανά πρόταση	360 ευρώ	600 ευρώ
Συνολικό κόστος	14 190 840 ευρώ	12 574 200 ευρώ
Χορηγηθέν ποσό	170 800 000 ευρώ	1 760 609 479 ευρώ
Κόστος αξιολόγησης / χορηγηθέν ποσό	8,3 %	0,7 %

Πηγή: ΕΕΣ.

89 Παρά τα μεγαλύτερα διοικητικά έξοδα στη φάση 1 σε σύγκριση με τη φάση 2, η φάση 1 παρέχει αποτελεσματική στήριξη, χάρη στην ταχύτητα της διαδικασίας επιλογής σε επίπεδο ΕΕ, το σήμα της ΕΕ για τους δικαιούχους και πρόσβαση σε υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης. Επιπλέον, έχει προσελκύσει πολλές καινοτόμες επιχειρήσεις στο πρόγραμμα της ΕΕ. Ωστόσο, σε χώρες όπου υπάρχουν ήδη παρόμοια προγράμματα με τη φάση 1, η σημασία της είναι μικρότερη.

90 Η Επιτροπή κατέργησε τη φάση 1 από τον Σεπτέμβριο του 2019.

Η φάση 2 παρέχει αποτελεσματική στήριξη στις ΜΜΕ

91 Οι ενδιαφερόμενοι με τους οποίους συνομιλήσαμε (εκπρόσωποι των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας και των εθνικών σημείων επαφής, εμπειρογνώμονες στον τομέα της καινοτομίας, αξιολογητές, μέλη κριτικών επιτροπών, εκπρόσωποι του δικτύου EEN και οργανώσεων ΜΜΕ, καθώς και δικαιούχοι) αξιολόγησαν ομόφωνα θετικά τη φάση 2, λόγω των πολλών θετικών στοιχείων της, όπως:

- η ένταση της χρηματοδοτικής στήριξης όταν το επίπεδο τεχνολογικής ετοιμότητας είναι υψηλό, την οποία δεν μπορούν να παρέχουν τα κράτη μέλη²⁷.
- ανταγωνισμός μεταξύ των ΜΜΕ σε επίπεδο ΕΕ.
- προσέλκυση πρόσθετων επενδύσεων μέσω σύνδεσης με το σήμα της ΕΕ (βλέπε σημεία 119 και 121).
- παροχή υπηρεσιών καθοδήγησης και επιχειρηματικής επιτάχυνσης.
- απλές και ταχείες διαδικασίες επιλογής και ανάθεσης σε σύγκριση με τα εθνικά συστήματα.
- εστίαση στη στρατηγική «εισόδου στην αγορά» των έργων, στο πλαίσιο της οποίας τα έργα αναπτύσσουν ένα σχέδιο δράσης στο οποίο προσδιορίζεται ο τρόπος με τον οποίο η ΜΜΕ θα προσεγγίσει πελάτες και θα επιτύχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά.

92 Στο πλαίσιο της έρευνας που διενεργήσαμε μεταξύ των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας, τους ρωτήσαμε αν θεωρούν ότι η φάση 2 του μέσου για τις ΜΜΕ πρέπει να συνεχιστεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και γιατί (βλέπε [πλαίσιο 2](#) για παραδείγματα γνώμων των ΝΙΑ σχετικά με το εν λόγω ερώτημα). Όλοι όσοι απάντησαν δήλωσαν ότι η φάση 2 πρέπει να συνεχιστεί.

Πλαίσιο 2

Γνώμες των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας για τη φάση 2

- Προσφέρει κάτι που δεν είναι διαθέσιμο σε εθνικό επίπεδο· επιπλέον, διευκολύνει τη δημιουργία διεθνών δικτύων. Η καθοδήγηση είναι επίσης σημαντική.
- Πρόκειται για εξαιρετικό μέσο που μπορούν να κατανοήσουν εύκολα οι αιτούντες.
- Είναι ένα σημαντικό και μοναδικό πρόγραμμα για την υποστήριξη των αναπτυσσόμενων ΜΜΕ κατά την πιλοτική φάση.
- Η επιτυχία και η απήχηση του συστήματος μεταξύ των ΜΜΕ αποδεικνύει ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους. Οι αλλαγές που έγιναν κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής (ιδίως οι συνεντεύξεις) αύξησαν την αξία του συστήματος.

93 Στο ερώτημα αν πρέπει να γίνουν σημαντικές αλλαγές στον σχεδιασμό του μέσου για τις ΜΜΕ, το 75 % απάντησε αρνητικά, το 16 % ανέφερε περιορισμένες αλλαγές και μόνο το 11 % δήλωσε ότι χρειάζονται ριζικές αλλαγές. Αυτό σημαίνει ότι η φάση 2 χαίρει ευρείας εκτίμησης στην τρέχουσα μορφή της.

94 Η φάση 2 του μέσου για τις ΜΜΕ παρέχει αποτελεσματική στήριξη στους δικαιούχους. Παρέχει τη σφραγίδα της ΕΕ, που προσδίδει ορατότητα στις επιχειρήσεις και τα έργα, τις βοηθά να προσελκύσουν πρόσθετες επενδύσεις και επιτρέπει την πρόσβαση στο δίκτυο της ΕΕ για την καθοδήγηση και τις υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης. Η φάση 2 χαίρει, υπό την τρέχουσα μορφή της, μεγάλης εκτίμησης μεταξύ των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας. Τη γνώμη αυτή συμμερίζονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι με τους οποίους συνομιλήσαμε.

Οι υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης της φάσης 3 έχουν προοπτικές, αλλά δρομολογήθηκαν όψιμα

95 Η καθοδήγηση και οι υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης (φάση 3) διαδραματίζουν καίριο ρόλο στον συνολικό σχεδιασμό του μέσου για τις ΜΜΕ, καθώς πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες καινοτομίας των ΜΜΕ μέσω εξατομικευμένης στήριξης, ανάπτυξης ικανοτήτων και δικτύωσης. Σύμφωνα με μελέτη που δημοσιεύθηκε από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, τα μέτρα που συνδυάζουν την άμεση και την έμμεση στήριξη αποφέρουν πολύ καλύτερα αποτελέσματα για τις επιχειρήσεις (ιδίως για τις μικρές επιχειρήσεις)²⁸.

96 Η καθοδήγηση καλύπτει ευρύ φάσμα θεμάτων, και ιδίως: την ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, την οργανωτική ανάπτυξη, τη συνεργασία και τη χρηματοδότηση. Οι δικαιούχοι της φάσης 1 λαμβάνουν τρεις ημέρες καθοδήγησης και οι δικαιούχοι της φάσης 2 12 ημέρες. Το μέσο για τις ΜΜΕ οδήγησε στη σύσταση του πρώτου ευρωπαϊκού δικτύου καθοδηγητών για την υποστήριξη των δικαιούχων.

97 Οι υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης είναι διαθέσιμες στους δικαιούχους τόσο της φάσης 1 όσο και της φάσης 2 και περιλαμβάνουν:

- συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις και συνέδρια·
- συμμετοχή σε ημέρες συνάντησης με επιχειρήσεις·
- συμμετοχή σε εκδηλώσεις για επενδυτές·
- συμμετοχή στη σύνοδο κορυφής των φορέων καινοτομίας του ΕΣΚ,
- καθοδήγηση·
- συμμετοχή στην κοινοτική πλατφόρμα του ΕΣΚ·
- εργαλείο αναζήτησης των κατάλληλων επενδυτών·
- επιμόρφωση στο πλαίσιο της «EIC Academy».

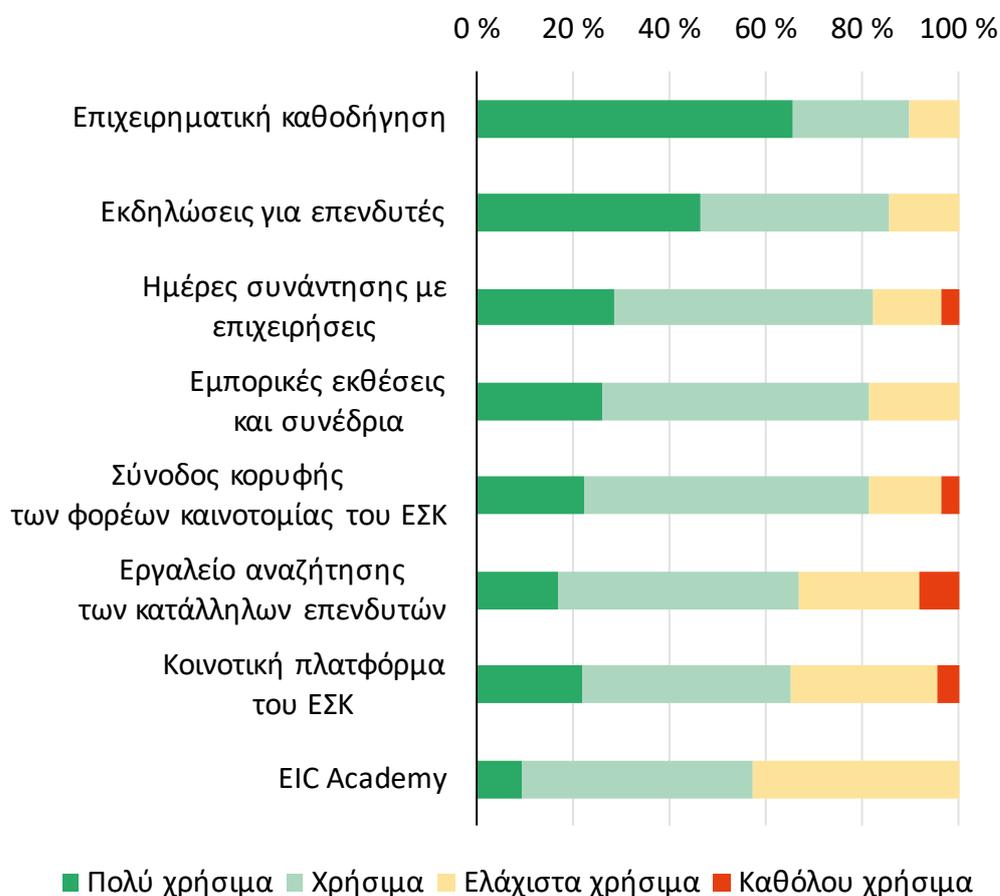
²⁸ «The Impact of Direct Support to R&D and Innovation in Firms», *Compendium of Evidence on the Effectiveness of Innovation Policy Intervention*, Αύγουστος 2012.

98 Οι εκδηλώσεις και οι λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης στο πλαίσιο της φάσης 3 επικεντρώθηκαν πρωτίστως στη διασύνδεση των ΜΜΕ με πιθανούς επενδυτές ή επιχειρηματικούς εταίρους. Ο EASME έχει καταβάλει ελάχιστες προσπάθειες για να βοηθήσει τους δικαιούχους να προσεγγίσουν δυνητικούς πελάτες (είτε μεγάλες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα είτε δημόσιους φορείς για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων για καινοτόμες λύσεις).

99 Οι δικαιούχοι ΜΜΕ που απάντησαν στην έρευνά μας εξέφρασαν την ικανοποίησή τους τόσο για το πρόγραμμα καθοδήγησης όσο και για όλες τις υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης που είχαν χρησιμοποιήσει (βλέπε [γράφημα 11](#)). Η θετική αυτή γνώμη επιβεβαιώθηκε κατά τις επισκέψεις μας σε δικαιούχους και από τις απαντήσεις των εθνικών φορέων προώθησης της καινοτομίας που έλαβαν μέρος στην έρευνά μας. Ωστόσο, οι εθνικοί φορείς προώθησης της καινοτομίας, καθώς και τα μέλη του δικτύου EEN συνέστησαν τα εξής όσον αφορά τον EASME:

- να συντονίζει καλύτερα τη διοργάνωση εκδηλώσεων με τους τοπικούς παράγοντες (τους εθνικούς φορείς προώθησης της καινοτομίας και το δίκτυο EEN).
- να στοχεύσει καλύτερα την προώθηση των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης, ώστε να αποφεύγεται η αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις ΜΜΕ σχετικά με εκδηλώσεις που δεν τις αφορούν.
- να διερευνήσει τις δυνατότητες συνεργασίας με εθνικούς φορείς προώθησης, οι οποίοι θα μπορούσαν να παρέχουν επενδυτικές ευκαιρίες σε δικαιούχους στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ.

Γράφημα 11 - Βαθμός ικανοποίησης των δικαιούχων από την καθοδήγηση και τις υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης

Πηγή: Έρευνα του ΕΕΣ μεταξύ των δικαιούχων.

100 Οι εμπειρογνώμονες στον τομέα της καινοτομίας με τους οποίους συνομιλήσαμε θεωρούν ότι οι υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης πρέπει να τονώνουν τη ζήτηση μέσω της διασύνδεσης των ΜΜΕ με μεγάλες επιχειρήσεις ως δυνητικούς πελάτες και της υποστήριξης της συμμετοχής τους σε δημόσιες συμβάσεις για καινοτόμους λύσεις.

101 Συγκριτικά, η φάση 3 του προγράμματος SBIR προσανατολίζεται στις δημόσιες συμβάσεις. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι ομοσπονδιακές υπηρεσίες των οποίων ο ετήσιος προϋπολογισμός για τους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης υπερβαίνει τα 100 εκατομμύρια δολάρια υποχρεούνται να διαθέτουν το 3,2 % στους δικαιούχους του προγράμματος SBIR υπό τη μορφή δημόσιων συμβάσεων. Το 2015, η αξία των συμβάσεων που υπεγράφησαν μεταξύ των ομοσπονδιακών υπηρεσιών των ΗΠΑ και δικαιούχων του προγράμματος SBIR έφθασε τα 1,3 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ οι επιχορηγήσεις ανήλθαν συνολικά σε 1,2 δισεκατομμύρια δολάρια²⁹.

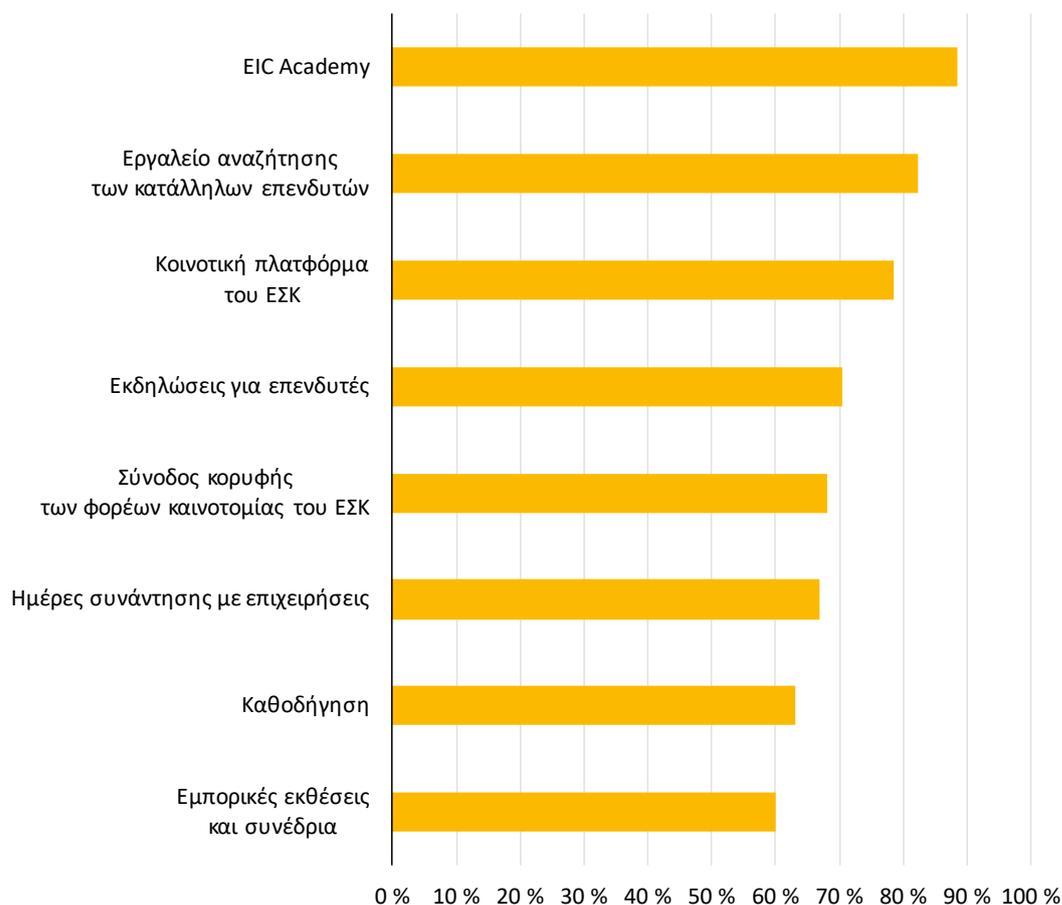
102 Στις κατευθυντήριες οδηγίες της για τις δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, η Επιτροπή αναγνωρίζει τη σημασία των δημόσιων συμβάσεων για την καινοτομία στις ΜΜΕ και τις νεοφυείς επιχειρήσεις³⁰. Στο εν λόγω έγγραφο αναφέρεται ότι οι αγοραστές του δημόσιου τομέα, ενεργώντας ως κύριος πελάτης, μπορούν να παρέχουν στις καινοτόμες επιχειρήσεις την ευκαιρία να δοκιμάσουν τις νέες λύσεις τους υπό πραγματικές συνθήκες. Επιπλέον, με την ιδιότητα του πελάτη και αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων, οι αναθέτουσες αρχές ενδεχομένως να ενθαρρύνουν και άλλους επενδυτές -τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα- να επενδύσουν στις δραστηριότητές τους. Ωστόσο, επί του παρόντος, η Επιτροπή δεν έχει συμπεριλάβει, μεταξύ των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης, κανένα σύστημα δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων που να συνδέει τους δικαιούχους του μέσου για τις ΜΜΕ με οργανισμούς της ΕΕ ή με εθνικά όργανα.

103 Η χρήση των διαφόρων υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης ήταν μέχρι τώρα χαμηλή: το ποσοστό συμμετοχής των δικαιούχων που ερωτήθηκαν στο πλαίσιο της έρευνάς μας κυμάνθηκε από 12 % για το «EIC Academy» έως 40 % για τις εμπορικές εκθέσεις και διασκέψεις (βλέπε [γράφημα 12](#)). Αυτό εξηγείται εν μέρει από το γεγονός ότι ορισμένες υπηρεσίες άρχισαν να παρέχονται μόλις στα τέλη του 2017, σχεδόν τέσσερα έτη μετά τη θέση σε εφαρμογή του μέσου.

²⁹ Πληροφορίες για το πρόγραμμα SBIR τις οποίες διαβίβασε το SBA Office of Investment & Innovation, Δεκέμβριος 2016.

³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής C(2018) 3051 της 15.5.2018.

Γράφημα 12 - Ποσοστό των ερωτηθέντων που δεν χρησιμοποίησαν υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης

Πηγή: Έρευνα του ΕΕΣ μεταξύ των δικαιούχων.

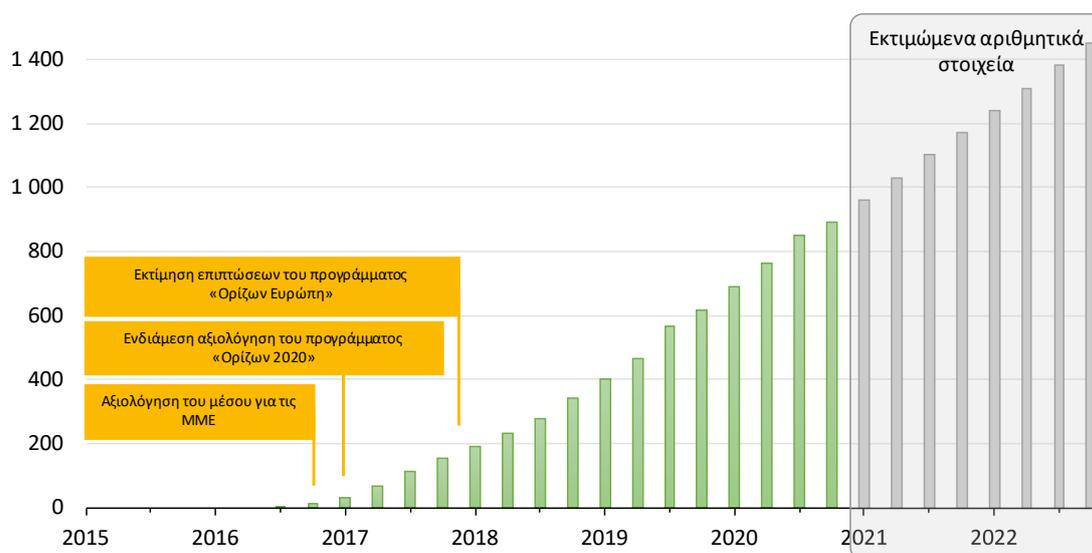
Η αποτελεσματικότητα του μέσου για τις ΜΜΕ δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί και ο μελλοντικός του ρόλος στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» μένει να καθοριστεί

104 Προκειμένου να συμβάλει εγκαίρως στην κατάρτιση του νέου κανονισμού, η Επιτροπή πραγματοποίησε κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής του μέσου για τις ΜΜΕ, και παρά την έλλειψη ώριμων δεδομένων (βλέπε [γράφημα 13](#)), αρκετές αξιολογήσεις, όπως:

- την ενδιάμεση αξιολόγηση του μέσου για τις ΜΜΕ η οποία δημοσιεύθηκε τον Φεβρουάριο του 2017, χρονική στιγμή κατά την οποία δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί κανένα έργο καινοτομίας της φάσης 2·
- την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος «Ορίζων 2020», που δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2017, και η οποία είχε τους ίδιους περιορισμούς·

- την εκτίμηση επιπτώσεων του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», η οποία δημοσιεύθηκε τον Ιούνιο του 2018, όταν μόλις 200 επιχειρήσεις περίπου είχαν ολοκληρώσει τα έργα καινοτομίας τους στο πλαίσιο της φάσης 2. Επιπλέον, ο πραγματικός αντίκτυπος ενός έργου καινοτομίας γίνεται κατά κανόνα ορατός αφού παρέλθουν ορισμένα χρόνια.

Γράφημα 13 - Περίοδος που καλύπτεται από τις αξιολογήσεις και συνολικός αριθμός των έργων της φάσης 2 του μέσου για τις ΜΜΕ που ολοκληρώθηκαν

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Επιτροπής.

105 Λόγω του καινοτόμου χαρακτήρα του προγράμματος και της έλλειψης προηγούμενου ιστορικού, το μέσο για τις ΜΜΕ αξιολογήθηκε αποκλειστικά βάσει των εισροών και των ολοκληρωμένων έργων της φάσης 1, και όχι βάσει των αποτελεσμάτων των έργων της φάσης 2. Οι διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν και οι ανεξάρτητες εκθέσεις που καταρτίστηκαν για τον σχεδιασμό του ΕΣΚ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» (βλέπε [παράρτημα II](#)) παρουσίαζαν την ίδια αδυναμία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να βασίσει τον σχεδιασμό του ΕΣΚ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» σε μια ολοκληρωμένη ανάλυση της υλοποίησης του μέσου για τις ΜΜΕ, των αποτελεσμάτων που απέφερε και του αντικτύπου του.

Προσέλκυση επενδύσεων μετά τη χρηματοδότηση από το μέσο για τις ΜΜΕ

106 Ένας από τους στόχους του μέσου για τις ΜΜΕ είναι να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια και να δημιουργηθούν συνδέσεις με τα υποστηριζόμενα από την ΕΕ χρηματοδοτικά μέσα³¹. Σύμφωνα με την απόφαση 2013/743/ΕΕ του Συμβουλίου, «προβλέπονται δεσμοί με τα χρηματοπιστωτικά μέσα [...], για παράδειγμα δίνοντας προτεραιότητα στις ΜΜΕ που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις φάσεις 1 ή/και 2 χωρίς να ξεπεράσουν συγκεκριμένο ύψος οικονομικών πόρων».

Η Επιτροπή δεν έχει σαφή εικόνα των συνολικών χρηματοδοτικών αναγκών των δικαιούχων και δεν έχει δημιουργήσει συνδέσεις με τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ

107 Ο EASME δεν συλλέγει συστηματικά πληροφορίες σχετικά με τις πρόσθετες χρηματοδοτικές ανάγκες των δικαιούχων της φάσης 2 για την πλήρη ανάπτυξη των έργων τους. Η τελευταία του έρευνα για την αξιολόγηση των εν λόγω αναγκών πραγματοποιήθηκε το 2016, ωστόσο στο πλαίσιο της δεν τέθηκαν ερωτήσεις σχετικά με την προτιμώμενη πηγή χρηματοδότησης ή την προβλεπόμενη χρήση των πόρων.

108 Το 2018, η ΓΔ Έρευνας και Καινοτομίας ζήτησε από την ΕΤΕπ να εκπονήσει μελέτη σχετικά με την πρόσβαση των δικαιούχων του μέσου για τις ΜΜΕ σε χρηματοδότηση. Η εν λόγω μελέτη χρησιμοποιήθηκε στη συνέχεια για την υποστήριξη της εκτίμησης επιπτώσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»³². Η ΕΤΕπ βάσισε την έκθεσή της σε προηγούμενες αξιολογήσεις, καθώς και σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα δικαιούχων. Ωστόσο, το δείγμα δεν ήταν αντιπροσωπευτικό και μόνο 24 δικαιούχοι απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Κατά συνέπεια, η έκθεση παρέχει περιορισμένες μόνο πληροφορίες σχετικά με τις πραγματικές χρηματοδοτικές ανάγκες των δικαιούχων του μέσου για τις ΜΜΕ.

³¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων 2020».

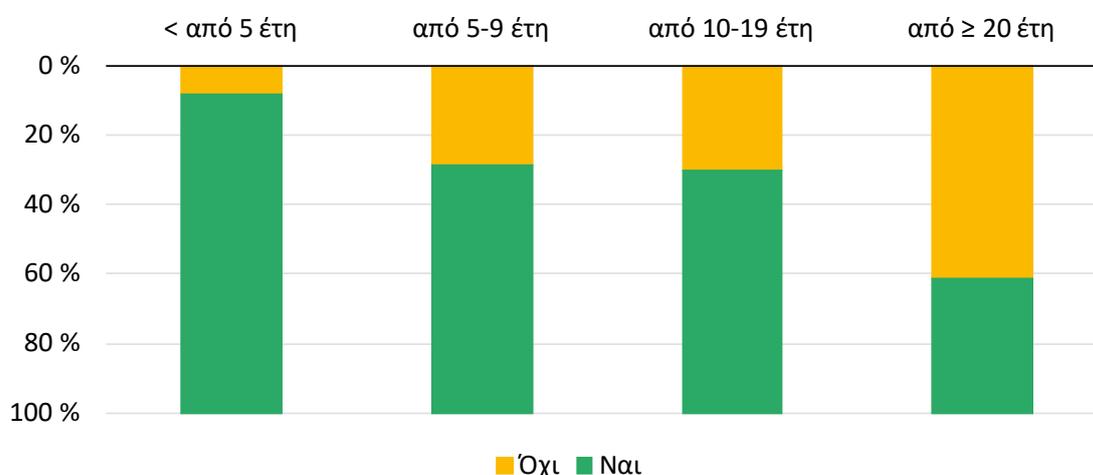
³² Συμβουλευτική ομάδα Innovfin της ΕΤΕπ: «Improving Access to Finance for Beneficiaries of the SMEI» (Μάρτιος 2018).

109 Η αντιπροσωπευτική έρευνά μας (βλέπε [παράρτημα Ι](#)) παρείχε ορισμένες ενδείξεις των χρηματοδοτικών αναγκών των δικαιούχων της φάσης 2. Συγκεκριμένα:

- τα τρία τέταρτα όσων απάντησαν δήλωσαν ότι χρειάζονταν πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 7,1 εκατομμυρίων ευρώ κατά μέσο όρο·
- από τους ερωτηθέντες που απάντησαν και αναζητούσαν πρόσθετη χρηματοδότηση, το 70 % εκδήλωσε ενδιαφέρον για ιδιωτικές επενδύσεις κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών, ενώ το 48 % ήταν ανοιχτό στο ενδεχόμενο χρηματοδότησης μέσω χρεωστικών τίτλων, όπως δάνεια ή πιστώσεις.

110 Το είδος της επιδιωκόμενης χρηματοδότησης ποικίλλει ανάλογα με την ωριμότητα της επιχείρησης: οι νέες ΜΜΕ ενδιαφέρονται περισσότερο για εισφορές μετοχικού κεφαλαίου από ό,τι οι παλαιότερες (βλέπε [γράφημα 14](#)).

Γράφημα 14 - Ποσοστό όσων απάντησαν που αναζητούν στήριξη υπό τη μορφή κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών, ανάλογα με την ηλικία της επιχείρησης

Πηγή: Έρευνα του ΕΕΣ μεταξύ των δικαιούχων.

111 Οι δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ χρειάζονται, στην πλειονότητά τους, πρόσθετη χρηματοδότηση για να στηρίξουν τις προσπάθειές τους στον τομέα της καινοτομίας, καθώς και για να προωθήσουν τα έργα καινοτομίας τους στην αγορά. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έχει σαφή εικόνα των χρηματοδοτικών αναγκών των δικαιούχων.

112 Στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020, η ΕΕ έθεσε σε εφαρμογή ένα ευρύ φάσμα χρηματοδοτικών μέσων για τη στήριξη της καινοτομίας από τις ΜΜΕ³³. Εντούτοις, το 64 % των δικαιούχων που συμμετείχαν στην έρευνά μας δεν γνώριζαν αυτά τα μέσα.

113 Η έκθεση της ΕΤΕπ σχετικά με την πρόσβαση των δικαιούχων του μέσου για τις ΜΜΕ σε χρηματοδότηση³⁴ κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα, τα οποία επιβεβαιώσαμε μέσω της έρευνάς μας και συνομιλιών με δικαιούχους:

- Οι δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ βρίσκονται αντιμέτωποι με ένα χρηματοδοτικό κενό όταν τα έργα εξέρχονται από τη φάση 2.
- Οι επιχορηγήσεις στέλνουν θετικό μήνυμα στους παρόχους κεφαλαίων από τον ιδιωτικό τομέα.
- Οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα είναι αποσπασματικές και η επικοινωνία μεταξύ παρόχων κεφαλαίων από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα είναι περιορισμένη.

114 Στην έκθεση της συμβουλευτικής ομάδας εμπειρογνομόνων³⁵ του 2016 επισημαίνεται η έλλειψη συνεργιών μεταξύ των διαφόρων χρηματοδοτικών παρεμβάσεων της ΕΕ και η ανάγκη συντονισμού του μέσου για τις ΜΜΕ με άλλους δημόσιους επενδυτές, ώστε να ικανοποιούνται καλύτερα οι ανάγκες χρηματοδότησης των έργων μετά την ολοκλήρωση της φάσης 2.

³³ Μεταξύ άλλων: την πρωτοβουλία για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση υψηλού κινδύνου» (InnovFin) στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», την πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση (COSME) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ).

³⁴ Συμβουλευτική Ομάδα Innovfin της ΕΤΕπ: «Improving Access to Finance for Beneficiaries of the SME-I» (Μάρτιος 2018).

³⁵ Horizon 2020 Expert Advisory Group on Innovation in SMEs, Annual Report 2016.

115 Αναλύσαμε τον κατάλογο των δικαιούχων υποστηριζόμενων από την ΕΕ εταιρειών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών που τελούν υπό τη διαχείριση της ΕΤΕπ και του ΕΤαΕ και διαπιστώσαμε ότι, έως το τέλος του 2018, μόνο 16 δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ (εκ των οποίων οκτώ βρίσκονταν στη φάση 2) είχαν λάβει τέτοιου είδους χρηματοδοτική στήριξη. Σε πέντε περιπτώσεις, η επένδυση του χρηματοδοτικού μέσου πραγματοποιήθηκε πριν από τη χορήγηση της επιχορήγησης στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ.

116 Ένας από τους στόχους του μέσου για τις ΜΜΕ ήταν, από τη σύστασή του, η δημιουργία συνδέσεων με τα χρηματοδοτικά μέσα που στηρίζει η ΕΕ. Ωστόσο, η Επιτροπή έχει προβεί σε ελάχιστες ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση: δεν προέβλεψε κεφάλαια για τους δικαιούχους του μέσου για τις ΜΜΕ, και αρκετοί εξ αυτών έχουν περιορισμένη ενημέρωση σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα που στηρίζει η ΕΕ.

Οι δικαιούχοι προσελκύουν πρόσθετες επενδύσεις, αλλά τα επίπεδα διαφέρουν μεταξύ των χωρών της ΕΕ

117 Οι συμφωνίες επιχορήγησης στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ δεν επιβάλλουν στους δικαιούχους υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων μετά την ολοκλήρωση του έργου. Αντ' αυτού, ο EASME παρακολουθεί την εξέλιξη των δικαιούχων μετά την καταβολή της επιχορήγησης από το μέσο για τις ΜΜΕ μέσω δύο πηγών βάσεων δεδομένων που διαχειρίζονται εξωτερικοί ανάδοχοι:

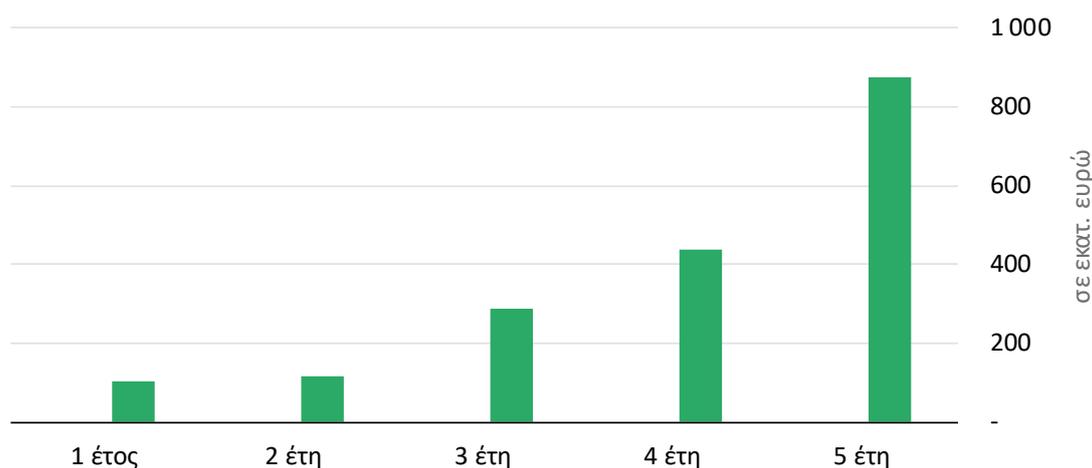
- Η **πρώτη πηγή** χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των επενδύσεων που προσελκύουν οι δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ. Η βάση δεδομένων τροφοδοτείται μέσω της συλλογής πληροφοριών σχετικά με τους κύκλους επενδύσεων που έχουν δημοσιευθεί στο διαδίκτυο. Προκειμένου να αξιολογήσουμε την αξιοπιστία αυτής της πηγής, διενεργήσαμε ελέγχους σε τυχαίο δείγμα 30 δικαιούχων της φάσης 2, μέσω των οποίων επιβεβαιώθηκαν τα αριθμητικά στοιχεία που είχαν ληφθεί από τις πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες στο διαδίκτυο.
- Η **δεύτερη πηγή** χρησιμοποιείται για να αξιολογηθεί η διαχρονική εξέλιξη των επιδόσεων των δικαιούχων του μέσου για τις ΜΜΕ από την άποψη του κύκλου εργασιών, των καθαρών εσόδων, των ταμειακών ροών και των επιπέδων απασχόλησης.

118 Οι πληροφορίες που συλλέγονται απευθείας από τους δικαιούχους ενδεχομένως να είναι λιγότερο αξιόπιστες λόγω της απουσίας αντικειμενικότητας. Επιπλέον, η χρήση πληροφοριών προερχόμενων από τρίτους είναι οικονομικά αποδοτικότερη. Ταυτόχρονα, οι χρησιμοποιούμενες πηγές πληροφοριών είναι και οι δύο ελλιπείς, δεδομένου ότι:

- Η **πρώτη πηγή** υποτιμά το πραγματικό ποσό των επενδύσεων που προσέλκυσαν οι δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ, επειδή δεν είναι γνωστό το ύψος των επενδύσεων που πραγματοποιούνται υπό τη μορφή δανεισμού και εισφορών μετοχικού κεφαλαίου που δεν δημοσιεύονται στο διαδίκτυο.
- Η **δεύτερη πηγή** παρέχει πλήρεις πληροφορίες μόλις για το 60 % περίπου των δικαιούχων του μέσου για τις ΜΜΕ³⁶.

119 Σύμφωνα με τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες ηλεκτρονικά, ο λόγος επένδυσης/επιχορήγησης είναι 2,9 για τους δικαιούχους της φάσης 2 που έλαβαν επιχορήγηση στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ το 2014 και το 2015 και ολοκλήρωσαν τα έργα καινοτομίας τους το 2017. Στο **γράφημα 15** παρουσιάζεται η εξέλιξη των ποσών των πρόσθετων επενδύσεων που προσέλκυσαν οι δικαιούχοι τα έτη μετά τη χορήγηση της στήριξης στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ.

Γράφημα 15 - Εξέλιξη των πρόσθετων επενδύσεων που προσέλκυσαν οι δικαιούχοι τα έτη μετά την παροχή της επιχορήγησης

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει δεδομένων του ΕΑΣΜΕ.

³⁶ Πηγή: ΕΑΣΜΕ.

120 Στα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία δεν περιλαμβάνονται οι κύκλοι επενδύσεων που δεν δημοσιοποιούνται στο διαδίκτυο, όπως οι περισσότερες μικρότερες εισφορές μετοχικού κεφαλαίου και σχεδόν το σύνολο των δανειακών κεφαλαίων που παρέχονται από τράπεζες, ταμεία και άλλους χρηματοπιστωτικούς παράγοντες. Τα διαθέσιμα στο διαδίκτυο δεδομένα σχετικά με πραγματοποιηθείσες επενδύσεις αφορούν μόνο το 11 % των δικαιούχων της φάσης 2.

121 Συγκριτικά, η πλειονότητα των δικαιούχων της φάσης 2 (78 % όσων απάντησαν στην έρευνά μας) δήλωσε ότι η χρηματοδότηση της φάσης 2 τους βοήθησε να προσελκύσουν περαιτέρω κεφάλαια για τη στήριξη των αναγκών τους σε σχέση με την καινοτομία. Ως εκ τούτου, η πραγματική ικανότητα των δικαιούχων να προσελκύουν επενδύσεις είναι μάλλον υψηλότερη από εκείνη που συνάγεται από τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο.

122 Σύμφωνα με πληροφορίες τρίτων (πρώτη πηγή, βλέπε σημείο [117](#)), οι οποίες επιβεβαιώθηκαν από τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από τις εκθέσεις που υποβλήθηκαν για τα έργα, οι δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ παρουσιάζουν θετικές τάσεις όσον αφορά τη διαρθρωτική ανάπτυξη: το 75 % περίπου των επιχειρήσεων παρουσίασε αύξηση των εσόδων εκμετάλλευσης μετά την υποβολή της αίτησης επιχορήγησης και το 67 % των επιχειρήσεων αύξησε το προσωπικό του.

123 Προκειμένου να καταρτιστεί μια αποτελεσματική στρατηγική για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις επιχειρήσεις απαιτείται ένα ολοκληρωμένο σύνολο μετρήσεων αντικτύπου βασισμένων σε αξιόπιστα δεδομένα, σε συνδυασμό με την πλήρη αυτοματοποιημένη ανάλυση των χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων που υποβάλλουν προτάσεις έργων και επιλέγονται για επιχορήγηση. Αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει:

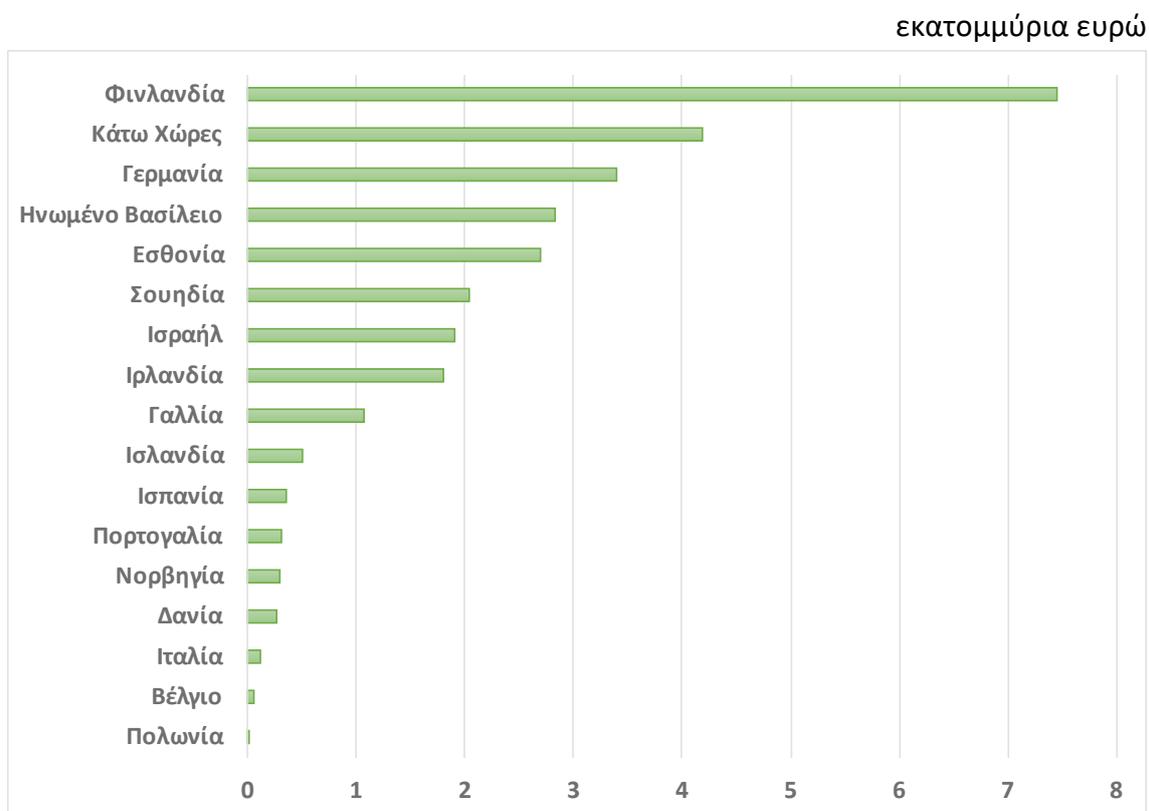
- στον προσδιορισμό τάσεων όσον αφορά τη συμμετοχή και πιθανών ανισοροπιών·
- στη σύνδεση των τιμών των μετρήσεων αντικτύπου με ομάδες συμμετεχόντων, αντλώντας, έτσι, πολύτιμες πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να μεγιστοποιηθεί ο συνολικός αντίκτυπος του μέσου.

124 Το μέσο για τις ΜΜΕ εισήγαγε, στο πλαίσιο του ενισχυμένου πιλοτικού ΕΣΚ, βελτιώσεις όσον αφορά την ανάλυση των χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι τα νέα διοικητικά έντυπα καθιστούν δυνατή τη συγκέντρωση δεδομένων σχετικά με τους προηγούμενους κύκλους επενδύσεων, χρηματοοικονομικών δεδομένων και στοιχεία σχετικά με την ιδιοκτησιακή δομή των επιχειρήσεων που υποβάλλουν προτάσεις. Ωστόσο, μέχρι σήμερα, δεν συλλέγονται συστηματικά στοιχεία στο στάδιο υποβολής των προτάσεων σχετικά με το φύλο των μετόχων, το οποίο αποτελεί ένα από τα κριτήρια που αξιολογούνται από τα μέλη της κριτικής επιτροπής.

125 Μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών υπάρχουν σημαντικές διαφορές, με τους δικαιούχους της φάσης 2 από τη βορειοδυτική Ευρώπη να καταφέρνουν να προσελκύσουν περισσότερους πόρους από τον ιδιωτικό τομέα, σε σύγκριση με τις ΜΜΕ της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης (βλέπε [γράφημα 16](#))³⁷. Οι ανισοροπίες αυτές εξηγούνται εν μέρει από τις ανισότητες μεταξύ των αγορών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών στις χώρες αυτές.

³⁷ Πηγή: ΕΕΣ, βάσει δεδομένων του EASME. Χώρες για τις οποίες δεν εντοπίστηκαν πρόσθετες επενδύσεις μέσω της τεχνικής της διαδικτυακής ανίχνευσης δεν παρουσιάζονται στο γράφημα.

Γράφημα 16 - Μέσο ύψος επενδύσεων που προσέλκυσε κάθε δικαιούχος της φάσης 2, ανά χώρα

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει δεδομένων του EASME.

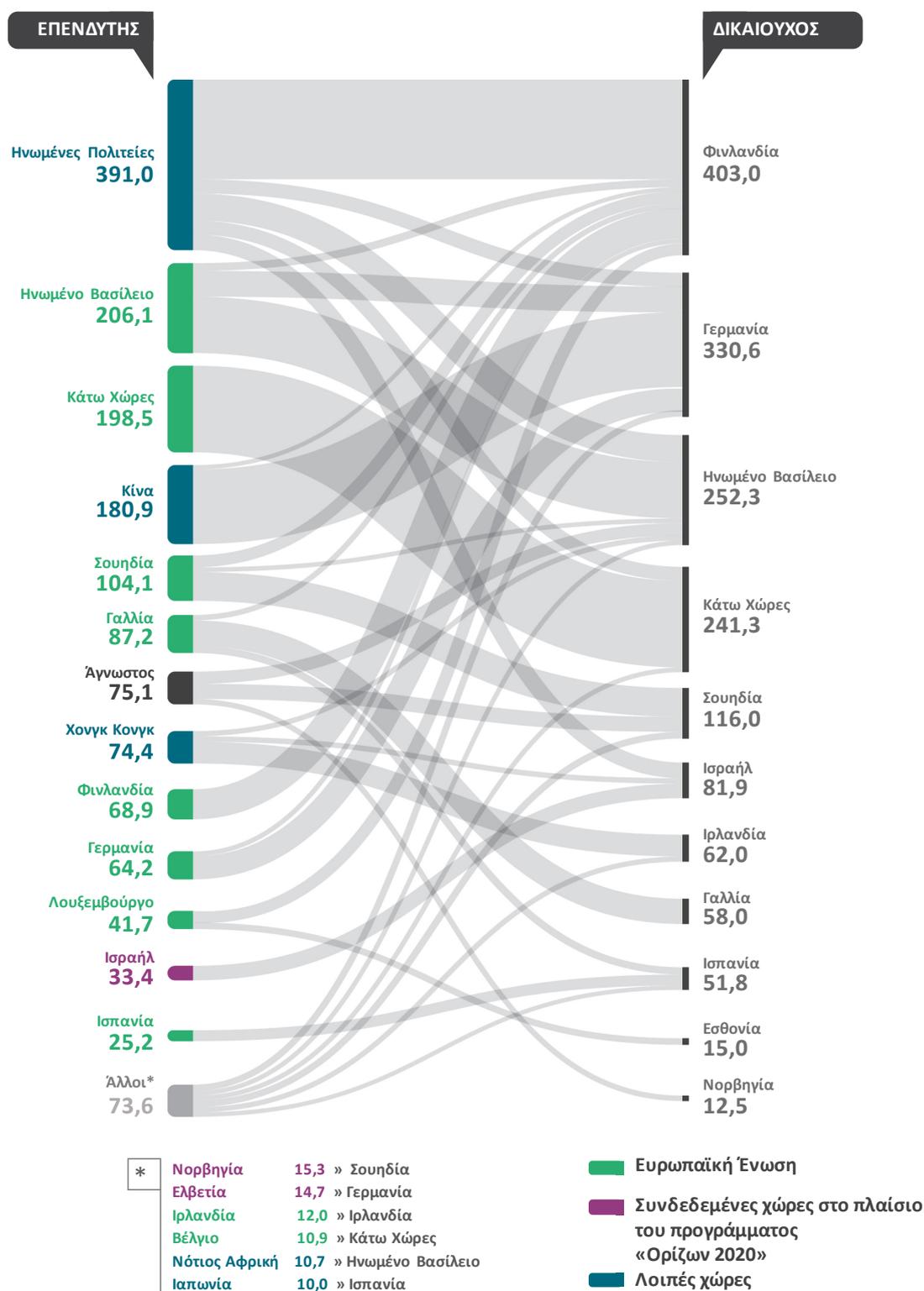
126 Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας μεταξύ των δικαιούχων δείχνουν ότι η γεωγραφική θέση αποτελεί καθοριστικό παράγοντα που επηρεάζει την τάση μιας επιχείρησης να αναζητά ίδιους πόρους ή/και επενδύσεις μέσω δανεισμού. Ειδικότερα, το 84 % όσων απάντησαν στις βόρειες χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο προτίθενται να αναζητήσουν εισφορές μετοχικού κεφαλαίου, σε σύγκριση με το 54 % στην Ισπανία και το 42 % στην Ιταλία.

127 Η συμβουλευτική ομάδα εμπειρογνομόνων του μέσου για τις ΜΜΕ έθεσε το ζήτημα των αποκλίσεων μεταξύ των χωρών και των διαφορετικών νοοτροπιών ως προς τη χρήση των μέσων που βασίζονται στην αγορά. Συνέστησε τη χαρτογράφηση του ευρωπαϊκού τοπίου προκειμένου να προσδιοριστούν καλύτερα οι δυνητικοί συνεπενδυτές και να εξακριβωθεί κατά πόσον διασυνοριακοί φορείς μπορούν να καλύψουν ορισμένα κενά χρηματοδότησης σε περιπτώσεις που δεν το πράττουν τα εθνικά συστήματα. Στη διαδικασία αυτή θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμες συγκεκριμένες πλατφόρμες και εκδηλώσεις³⁸.

128 Στην *εικόνα 3* παρουσιάζονται οι ροές πρόσθετων επενδύσεων άνω των 10 εκατομμυρίων ευρώ προς τις δικαιούχους χώρες, με ανάλυση ανά χώρα προέλευσης. Από τα 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ των πρόσθετων επενδύσεων που προσέλκυσαν δικαιούχοι της φάσης 2 (βλέπε σημείο **119**), σχεδόν 400 εκατομμύρια ευρώ προέρχονται από επενδυτές που έχουν την έδρα τους στις Ηνωμένες Πολιτείες και 181 εκατομμύρια ευρώ από επενδυτές με έδρα στην Κίνα. Ο μεγαλύτερος επενδυτής σε επιχειρήσεις-δικαιούχους της φάσης 2 έχει την έδρα του στις Ηνωμένες Πολιτείες και τρεις από τις πέντε μεγαλύτερες επενδύσεις (άνω των 50 εκατομμυρίων ευρώ) προέρχονται από επενδυτές εκτός της ΕΕ.

³⁸ Horizon 2020 Expert Advisory Group on Innovation in SMEs, Consultation on the EU Strategic Work Programme 2018-2020, Ιούνιος 2016.

Εικόνα 3 - Ύψος επενδύσεων ανά χώρα επενδυτή και χώρα δικαιούχου, σε εκατομμύρια ευρώ

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει δεδομένων του EASME.

Συμπεράσματα και συστάσεις

129 Διαπιστώσαμε ότι το μέσο για τις ΜΜΕ παρέχει αποτελεσματική στήριξη στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις όσον αφορά την ανάπτυξη των έργων καινοτομίας τους και ότι η σφραγίδα της ΕΕ τις βοηθά να προσελκύσουν πρόσθετες επενδύσεις. Ωστόσο, δεν έχουν δημιουργηθεί συνδέσεις με τα υποστηριζόμενα από την ΕΕ χρηματοδοτικά μέσα, οι οποίες θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους δικαιούχους να επεκταθούν και να αξιοποιήσουν εμπορικά τα έργα καινοτομίας τους. Αμφότερες οι φάσεις 1 και 2 του μέσου παρέχουν αποτελεσματική στήριξη στις ΜΜΕ, μολονότι η φάση 1 συνεπάγεται δυσανάλογα υψηλές διοικητικές δαπάνες. Η Επιτροπή διαχειρίζεται ορθά το εν λόγω μέσο. Ο μεγάλος αριθμός των εκ νέου υποβαλλόμενων αιτήσεων σε συνδυασμό με τους περιορισμένους πόρους επηρέασαν αρνητικά τη διαδικασία επιλογής και την ανάπτυξη των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης.

130 Όλες οι συστάσεις ισχύουν για το μέσο που θα διαδεχθεί το μέσο για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».

Στόχευση των κατάλληλων δικαιούχων

131 Οι ευρείς στόχοι και οι τιμές-στόχος του μέσου, σε συνδυασμό με τις αλλαγές που επήλθαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του, προκάλεσαν έναν βαθμό αβεβαιότητας στα ενδιαφερόμενα μέρη. Το τρέχον προφίλ των επιχειρήσεων ανταποκρίνεται στο ακαδημαϊκό μοντέλο των επιχειρήσεων με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης, ωστόσο το μέσο χρηματοδοτεί ορισμένες ΜΜΕ που θα μπορούσαν να είχαν εξασφαλίσει χρηματοδότηση από την αγορά (βλέπε σημεία **28** έως **39**).

Γεωγραφική εμβέλεια

132 Ο βαθμός της συμμετοχής στο μέσο διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα, εν μέρει λόγω παραγόντων που εκφεύγουν του ελέγχου της Επιτροπής, αλλά και λόγω των διαφορετικών επιπέδων υποστήριξης που παρέχουν τα εθνικά σημεία επαφής και το δίκτυο Enterprise Europe Network (βλέπε σημεία **43** και **45**, καθώς και **γράφημα 5**). Με τον περιορισμένο προϋπολογισμό της, η Επιτροπή διοργάνωσε εκδηλώσεις και δραστηριότητες επικοινωνίας, αλλά η προσέγγιση που ακολούθησε όσον αφορά την προώθηση και την επικοινωνία δεν ήταν ούτε δομημένη ούτε επαρκώς στοχευμένη, ώστε να προσεγγίσει τις κατάλληλες επιχειρήσεις (βλέπε σημεία **40** έως **58**).

Σύσταση 1 - Βελτίωση της στρατηγικής επικοινωνίας και της υποστήριξης των εθνικών σημείων επαφής, ιδίως στα κράτη μέλη όπου το επίπεδο συμμετοχής είναι χαμηλότερο

Η Επιτροπή πρέπει:

- α) να εστιάσει καλύτερα τη στρατηγική προώθησης και επικοινωνίας προκειμένου να επιτύχει τη μεγαλύτερη ενημέρωση των στοχευόμενων ΜΜΕ όσον αφορά τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που προσφέρει το μέσο, καθώς και το μέσο που θα το διαδεχθεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»·
- β) να βελτιώσει τη στήριξη που παρέχει στα εθνικά σημεία επαφής για τις ΜΜΕ και στο δίκτυο «Enterprise Europe Network», προωθώντας τα έργα μάθησης από ομοτίμους και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και διασφαλίζοντας ότι η υποστήριξη του δικτύου των εθνικών σημείων επαφής για τις ΜΜΕ θα είναι λειτουργική κατά την έναρξη του επόμενου προγράμματος-πλαisiού.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2021

Επιλογή έργων

133 Οι διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής βελτιώθηκαν κατά τη διάρκεια ζωής του μέσου· η παρουσίαση ενώπιον κριτικής επιτροπής αποτέλεσε ιδιαίτερα χρήσιμη προσθήκη για τον εντοπισμό των βέλτιστων προτάσεων, τηρώντας παράλληλα τον στόχο όσον αφορά τον απαιτούμενο χρόνο μέχρι την επιχορήγηση (βλέπε σημεία **65** έως **69**).

134 Η βαθμολογία που χορηγείται κατά την εξ αποστάσεως αξιολόγηση παρουσιάζει αποκλίσεις, οι οποίες μπορούν να εξηγηθούν εν μέρει από τους περιορισμένους πόρους και τον υψηλό αριθμό αιτήσεων. Η επιμόρφωση των αξιολογητών εκτιμάται δεόντως, με δυνατότητες περαιτέρω ανατροφοδότησης σε διάφορα επίπεδα. Τα εργαλεία ΤΠ που χρησιμοποιούνται δεν είναι κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό, θέτοντας σε κίνδυνο τη διαδικασία αξιολόγησης (βλέπε σημεία **61** έως **64** και **70** έως **73**).

135 Η εκ νέου υποβολή προτάσεων που είχαν απορριφθεί στο παρελθόν απομυζεί ολοένα περισσότερους πόρους διαχείρισης και αξιολόγησης, με αποτέλεσμα την αύξηση των διοικητικών δαπανών. Επιπλέον, έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού επιτυχίας, αποθαρρύνοντας έτσι τη συμμετοχή (βλέπε σημεία **74** έως **79**).

Σύσταση 2 - Βελτίωση της διαδικασίας επιλογής

Προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η χρήση των πόρων και να διασφαλιστεί η αποδοτική επιλογή των καλύτερων προτάσεων, η Επιτροπή πρέπει να βελτιώσει τη διαδικασία επιλογής με τους ακόλουθους τρόπους:

- α) παρέχοντας επιπλέον χρόνο στους εξ αποστάσεως αξιολογητές για την εκτέλεση των εργασιών τους·
- β) δημιουργώντας έναν αμφίδρομο διάυλο πληροφόρησης μεταξύ των εξ αποστάσεως αξιολογητών και των μελών της κριτικής επιτροπής, ώστε οι τελευταίοι να μπορούν να έχουν πρόσβαση στην εξ αποστάσεως αξιολόγηση και να παρέχουν στους αξιολογητές ανατροφοδότηση σχετικά με την ποιότητα της εργασίας τους·
- γ) αναπτύσσοντας ειδικά εργαλεία ΤΠ για την αξιόπιστη διαχείριση της διαδικασίας αξιολόγησης·
- δ) θέτοντας όριο στον αριθμό των εκ νέου υποβολών μιας πρότασης, αποδεσμεύοντας έτσι πόρους που, επί του παρόντος, χρησιμοποιούνται για την εκ νέου αξιολόγηση της ίδιας πρότασης που επανυποβάλλεται·
- ε) δημοσιεύοντας το ποσοστό επιτυχίας ανά πρόταση έργου, ώστε να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή περισσότερων ΜΜΕ με άριστα έργα καινοτομίας.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2021

Αποτελεσματικότητα της στήριξης κατά τις διαφορετικές φάσεις του μέσου για τις ΜΜΕ

136 Κατά τη φάση 1 παρέχεται αποτελεσματική στήριξη, χάρη στην ταχεία διαδικασία επιλογής, στο σήμα της ΕΕ που παρέχεται στους δικαιούχους, καθώς και στην πρόσβαση στις υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης. Επιπλέον, η φάση αυτή έχει προσελκύσει πολλές καινοτόμες επιχειρήσεις στο πρόγραμμα της ΕΕ. Ωστόσο, επιβαρύνει υπερβολικά τις διοικητικές υπηρεσίες της Επιτροπής που διαχειρίζονται το μέσο, και υπάρχουν χώρες στις οποίες εφαρμόζονται ήδη παρόμοια προγράμματα (βλέπε σημεία **81** έως **89**). Η φάση 1 καταργήθηκε από την 1η Σεπτεμβρίου 2019.

137 Κατά τη φάση 2 του μέσου για τις ΜΜΕ παρέχεται αποτελεσματική στήριξη στους δικαιούχους. Η φάση αυτή χαίρει, υπό την παρούσα μορφή της, ιδιαίτερης εκτίμησης από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Παρέχει το σήμα της ΕΕ, το οποίο συνεπάγεται την προβολή των επιχειρήσεων και των έργων, τις βοηθά να προσελκύσουν πρόσθετες επενδύσεις και παρέχει πρόσβαση στο δίκτυο υπηρεσιών καθοδήγησης και επιχειρηματικής επιτάχυνσης της ΕΕ (βλέπε σημεία **91** έως **94**).

Σύσταση 3 - Αντικατάσταση της φάσης 1 και περαιτέρω ενίσχυση της στήριξης προς τις ΜΜΕ στο πλαίσιο της φάσης 2

Η Επιτροπή πρέπει:

- α) να προτείνει στα κράτη μέλη να αναλάβει τη διαχείριση ενός συστήματος παρόμοιου με τη φάση 1·
- β) να παρέχει στους δικαιούχους του συστήματος αυτού πρόσβαση σε καθοδήγηση και σε υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης, καθώς και το σήμα της ΕΕ· και
- γ) να διατηρήσει σύστημα παρόμοιο με εκείνο της φάσης 2 στο πλαίσιο του ΕΣΚ του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», αξιοποιώντας τα αποτελέσματα του πιλοτικού ΕΣΚ.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2021

138 Οι υπηρεσίες καθοδήγησης και επιχειρηματικής επιτάχυνσης μπορούν να ενισχύσουν τα αποτελέσματα του μέσου, αλλά, επειδή τέθηκαν σε εφαρμογή με καθυστέρηση, δεν έχουν προβληθεί επαρκώς και μόνο ένα μικρό ποσοστό των ΜΜΕ τις χρησιμοποίησε. Οι πόροι που διατίθενται είναι περιορισμένοι και οι υπηρεσίες θα μπορούσαν να είναι περισσότερο προσαρμοσμένες στις ανάγκες και να στοχεύουν καλύτερα τη ζήτηση (βλέπε σημεία **95** έως **103**).

Σύσταση 4 - Ενίσχυση των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης

Η Επιτροπή πρέπει να ενισχύσει τις υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης, με τη διάθεση κατάλληλων πόρων στον εν λόγω τομέα, προκειμένου:

- α) να παρέχει υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης περισσότερο προσαρμοσμένες στις ανάγκες·
- β) να βελτιώσει το επίπεδο ενημέρωσης των δικαιούχων, υιοθετώντας μια στοχευμένη επικοινωνιακή προσέγγιση· και
- γ) να αναλάβει περαιτέρω δράση όσον αφορά τη ζήτηση, δημιουργώντας συνδέσεις με σημαντικούς πελάτες από τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και μέσω δημόσιων συμβάσεων για καινοτόμα έργα.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2022

Προέλκυση επενδύσεων μετά τη χρηματοδότηση από το μέσο για τις ΜΜΕ

139 Οι δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ, στην πλειονότητά τους, χρειάζονται πρόσθετη χρηματοδότηση για να στηρίξουν τις προσπάθειες καινοτομίας τους, καθώς και για να προωθήσουν τα έργα καινοτομίας τους στην αγορά. Ωστόσο, η Επιτροπή έχει λάβει ελάχιστα μέτρα για τη δημιουργία συνδέσεων με τα υποστηριζόμενα από την ΕΕ χρηματοδοτικά μέσα και δεν έχει διερευνήσει ευκαιρίες συνεργασίας με εθνικά αναπτυξιακά ιδρύματα. Επιπλέον, οι δικαιούχοι αγνοούν σε μεγάλο βαθμό την ύπαρξη των εν λόγω χρηματοδοτικών μέσων και η Επιτροπή δεν έχει πλήρη εικόνα των οικονομικών αναγκών των δικαιούχων. Η έκθεση της ΕΤΕπ για το 2018 σχετικά με την πρόσβαση των δικαιούχων σε χρηματοδότηση επιβεβαίωσε ότι οι διαθέσιμες πληροφορίες για τα χρηματοδοτικά μέσα είναι αποσπασματικές και η επικοινωνία μεταξύ παρόχων κεφαλαίων από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα είναι περιορισμένη (βλέπε σημεία [107](#) έως [116](#)).

Σύσταση 5 - Δημιουργία συνδέσεων με τα χρηματοδοτικά μέσα

Η Επιτροπή πρέπει:

- α) να συλλέγει σε τακτική βάση πληροφορίες σχετικά με τα ποσά και το είδος της χρηματοδότησης που χρειάζονται οι δικαιούχοι του μέσου για τις ΜΜΕ καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου καινοτομίας·
- β) να βελτιώσει το επίπεδο ενημέρωσης των δικαιούχων σχετικά με την ύπαρξη διάφορων χρηματοδοτικών μέσων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, και να τους παρέχει συμβουλές για τα μέσα που θα ανταποκρίνονταν καλύτερα στις οικονομικές ανάγκες τους·
- γ) να εντοπίσει και να προωθήσει συνεργίες με τα υποστηριζόμενα από την ΕΕ χρηματοδοτικά μέσα, προκειμένου να βοηθήσει τους δικαιούχους του μέσου για τις ΜΜΕ στη συγκέντρωση κεφαλαίων·
- δ) να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τα εθνικά αναπτυξιακά ιδρύματα για την προώθηση χρηματοδοτικών μέσων που λαμβάνουν στήριξη σε εθνικό επίπεδο, τα οποία θα μπορούσαν να καλύψουν τις οικονομικές ανάγκες των δικαιούχων του μέσου για τις ΜΜΕ.

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: 2022

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα IV, του οποίου προεδρεύει ο Alex Brenninkmeijer, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 10ης Δεκεμβρίου 2019.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Klaus-Heiner Lehne
Πρόεδρος

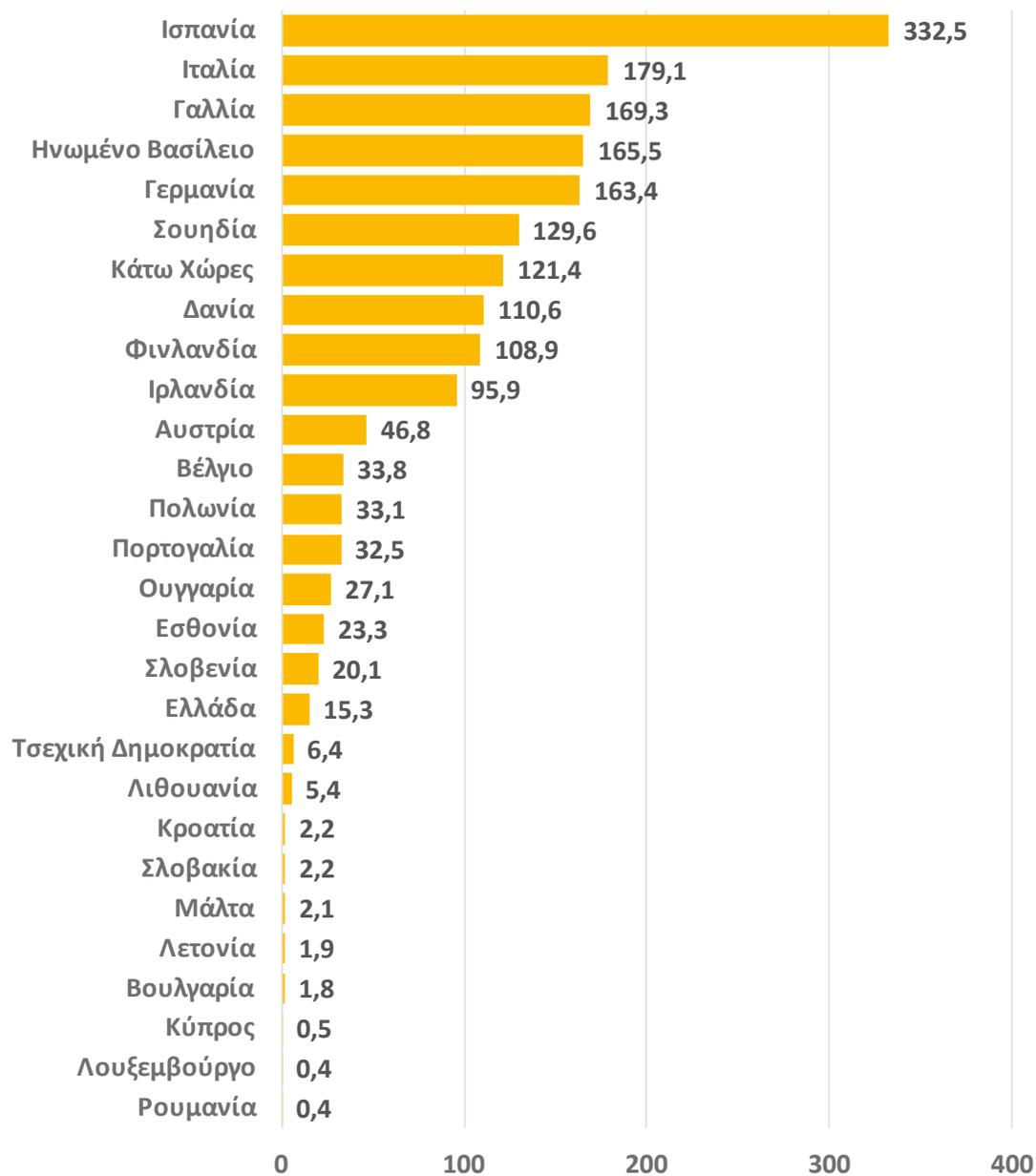
Παραρτήματα

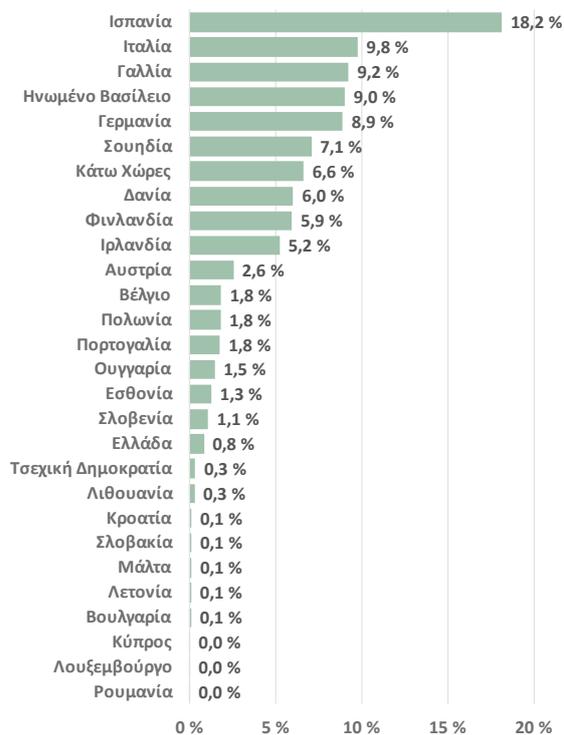
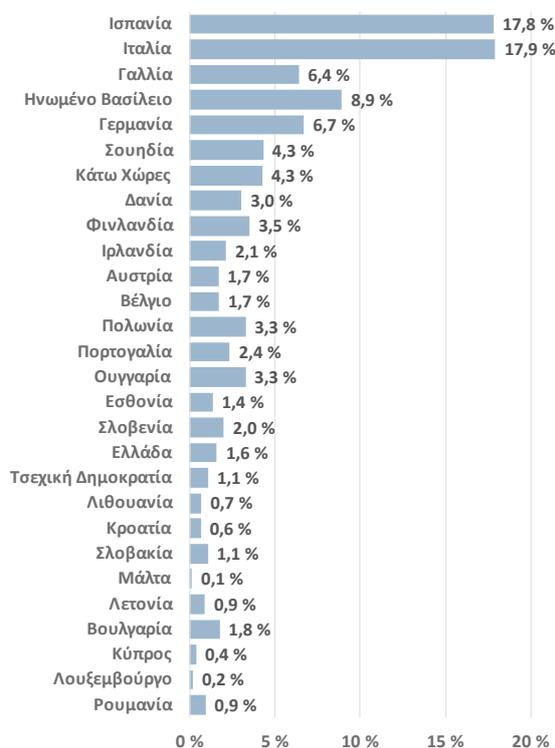
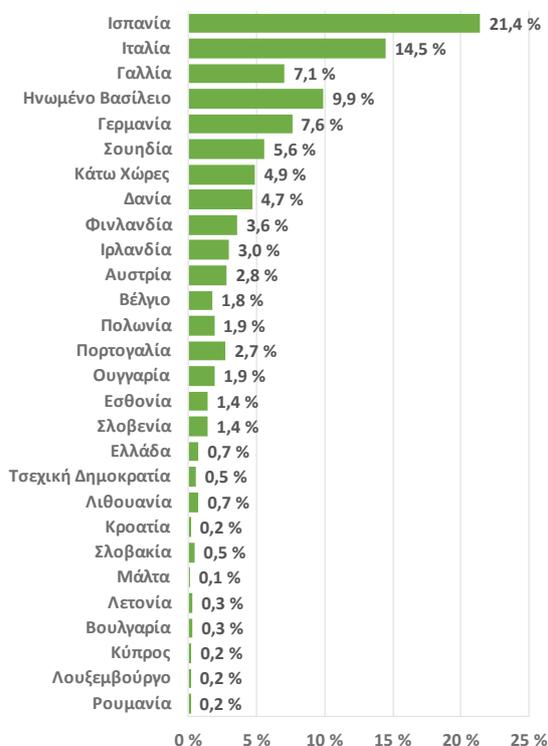
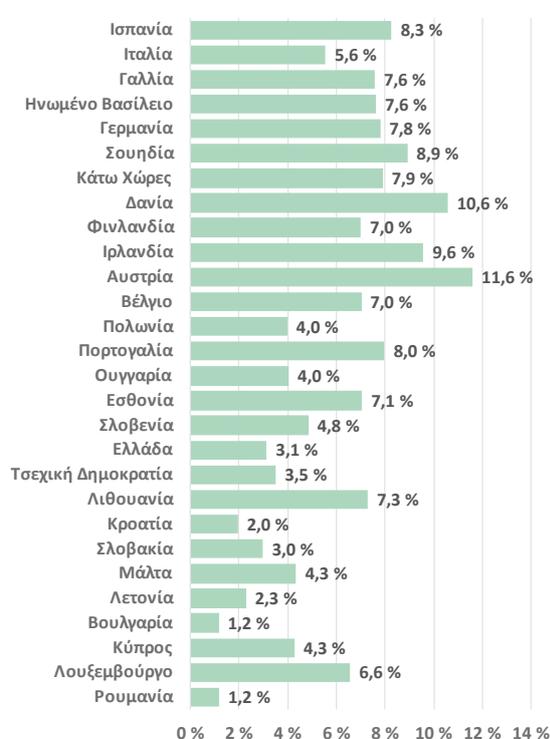
Παράρτημα Ι - Μεθοδολογία

- 1) εξέταση δημόσιων εγγράφων και εσωτερικών εγγράφων της Επιτροπής, όπως νομικές βάσεις, κατευθυντήριες οδηγίες, εκτιμήσεις επιπτώσεων, εκθέσεις αξιολόγησης και παρακολούθησης, προτάσεις νομοθετικών πράξεων, ανακοινώσεις, έγγραφα θέσης και άλλα σχετικά έγγραφα·
- 2) αναλυτική επισκόπηση δεδομένων από διάφορες πηγές: CORDA, Business Objects, τον πίνακα αποτελεσμάτων στον τομέα της καινοτομίας και διαδικτυακή ανίχνευση·
- 3) ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια τα οποία απεστάλησαν τον Μάρτιο του 2019 σε:
 - 390 δικαιούχους και απορριφθέντες αιτούντες που έλαβαν σφραγίδα αριστείας, οι οποίοι επελέγησαν τυχαία, με ποσοστό απόκρισης 71 % (ποσοστό απόκρισης 88 % για τους δικαιούχους της φάσης 2)·
 - 158 εξ αποστάσεως αξιολογητές που επελέγησαν τυχαία, με ποσοστό απόκρισης 96 %·
 - 32 εθνικούς φορείς προώθησης της καινοτομίας ή παρόμοιους φορείς με ποσοστό απόκρισης 100 %·
- 4) ενημερωτικές επισκέψεις σε υπουργεία, οργανισμούς καινοτομίας, εθνικά σημεία επαφής, στο δίκτυο EEN, σε δικαιούχους και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη στη Βουλγαρία, τη Δανία, τη Γαλλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο·
- 5) ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων στον τομέα της καινοτομίας από διάφορους τομείς·
- 6) συνεντεύξεις με διάφορους εμπειρογνώμονες στον τομέα της καινοτομίας οι οποίοι συνδέονται με το μέσο για τις MME, όπως μέλη κριτικών επιτροπών ή της συμβουλευτικής ομάδας εμπειρογνομόνων για τις MME που συστάθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», καθώς και με εκπροσώπους εταιρειών συμβούλων·
- 7) συμμετοχή με την ιδιότητα του παρατηρητή στην παρουσίαση των έργων ενώπιον των κριτικών επιτροπών (δεύτερο στάδιο της διαδικασίας επιλογής στο πλαίσιο της φάσης 2), καθώς και σε εκδήλωση που αφορούσε τις υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης·
- 8) συνεντεύξεις με υπαλλήλους της Επιτροπής (ΓΔ RTD, ΓΔ CONNECT, EASME και REA), της ΕΤΕπ και του ΕΤαΕ.

Παράρτημα II - Στατιστικές

Χρηματοδότηση ανά χώρα (σε εκατ. ευρώ)

Χρηματοδότηση ανά χώρα,
ως ποσοστό του συνόλουΠροτάσεις ανά χώρα,
ως ποσοστό του συνόλουΕπιλεγμένα έργα ανά χώρα,
ως ποσοστό του συνόλουΠοσοστό επιτυχίας
ανά χώρα

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει δεδομένων του ΕΑΣΜΕ.

Παράρτημα III - Από την ιδέα έως την πρόταση για το ΕΣΚ στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»

- Τον Ιούνιο του 2015, κατά τη διάρκεια της διάσκεψης για τον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας με τίτλο «A new start for Europe: Opening up to an ERA of Innovation», η Επιτροπή παρουσίασε την ιδέα ενός ευρωπαϊκού συμβουλίου καινοτομίας (ΕΣΚ).
- Την άνοιξη του 2016, η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής ιδεών οι οποίες θα συνέβαλαν στον σχεδιασμό του πιλοτικού ΕΣΚ. Μέσω αυτής της δημόσιας διαβούλευσης, η Επιτροπή συγκέντρωσε τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την ανατρεπτική καινοτομία που δημιουργεί αγορές, τα κενά στο τρέχον τοπίο στήριξης της καινοτομίας, καθώς και σχετικά με τις δυνητικές αρμοδιότητες ενός ΕΣΚ³⁹.
- Στις 13 Ιουλίου 2016, η Επιτροπή διοργάνωσε εργαστήριο με τη συμμετοχή περισσότερων από 100 ενδιαφερομένων από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, καθώς και από τον τομέα της έρευνας, προκειμένου να εξετάσει τα αποτελέσματα της πρόσκλησης υποβολής ιδεών⁴⁰.
- Τον Νοέμβριο του 2016, η Επιτροπή δρομολόγησε την πρωτοβουλία για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις, με στόχο να συγκεντρώσει σε ένα πλαίσιο μια σειρά υφιστάμενων και νέων δράσεων για τη στήριξη των νεοσύστατων επιχειρήσεων, καθώς και των επιχειρήσεων που επιθυμούν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους⁴¹.

³⁹ «Ideas for an EIC, Overview of Responses to the Call for Ideas», 2016.

⁴⁰ «Ideas for an EIC - Summary of a validation workshop with stakeholders held on 13 July 2016».

⁴¹ COM(2016) 733 τελικό, «Οι μελλοντικοί οδηγοί της Ευρώπης: Η πρωτοβουλία για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις», Νοέμβριος 2016.

- Η Επιτροπή συγκρότησε τον Ιανουάριο του 2017 την ομάδα υψηλού επιπέδου φορέων καινοτομίας για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας, με εντολή την παροχή στήριξης για την ανάπτυξη του ΕΣΚ. Η ομάδα, η οποία αποτελείται από επιχειρηματίες, επενδυτές και εμπειρογνώμονες στον τομέα της καινοτομίας, συνεδρίασε έξι φορές μεταξύ Μαρτίου 2017 και Δεκεμβρίου 2018 και κατάρτισε ένα πλήρες σύνολο βασικών συστάσεων τον Ιανουάριο του 2018⁴².
- Στις 7 Ιουνίου 2018, η Επιτροπή παρουσίασε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»⁴³. Η πρόταση συνοδευόταν από εκτίμηση επιπτώσεων⁴⁴.

⁴² «Europe is back: Accelerating breakthrough innovation» Ομάδα υψηλού επιπέδου φορέων καινοτομίας για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας, Ιανουάριος 2018.

⁴³ COM (2018) 435 final, “Πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»”, Ιούνιος 2018.

⁴⁴ SWD(2018) 307 final, «Commission staff working document, Impact assessment», Ιούνιος 2018.

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

ΕΤεπ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

ΑΕγχΠ: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

ΓΔ RTD: Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας της Επιτροπής

ΕΣΕ: Εθνικό σημείο επαφής

ΕΣΚ: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας

ΕΤαΕ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

ΠΔΠ: Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο

ΤΠ: Τεχνολογία πληροφοριών

Ε&Α: Έρευνα και ανάπτυξη

EASME: Εκτελεστικός Οργανισμός για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

EEN: Δίκτυο «Enterprise Europe Network»

MME: Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

NIA: Εθνικός φορέας προώθησης της καινοτομίας (National Innovation Agency)

SBIR: Ερευνητικό πρόγραμμα για την καινοτομία στις μικρές επιχειρήσεις (Small Business Innovation Research programme, Ηνωμένες Πολιτείες)

Γλωσσάριο

Ανατρεπτική καινοτομία: Προϊόν, υπηρεσία ή διαδικασία που διαταράσσει τις υφιστάμενες αγορές, εκτοπίζοντας κορυφαίες εταιρείες και τεχνολογίες και εφαρμόζοντας ένα νέο σύνολο αξιών.

Διαδικτυακή πύλη για τους συμμετέχοντες: Ενιαία ηλεκτρονική πύλη για τους αιτούντες και τους δικαιούχους στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», για τον προσδιορισμό ευκαιριών χρηματοδότησης, την πρόσβαση σε έγγραφα, την καθοδήγηση, την υποβολή προτάσεων και τη «χωρίς χαρτί» διαχείριση των επιχορηγήσεων και των συμβάσεων εμπειρογνομώνων. Βλέπε <http://ec.europa.eu/research/participants/portal>.

Δικαιούχος: Φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εισπράττει επιχορήγηση ή λαμβάνει δάνειο από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Εθνικό σημείο επαφής: Εθνικός φορέας που έχει συσταθεί και χρηματοδοτείται από κυβέρνηση κράτους μέλους της ΕΕ ή κράτους που συνδέεται με ένα πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα, προκειμένου να παρέχει στήριξη και καθοδήγηση, σε εθνικό επίπεδο, στους αιτούντες και τους δικαιούχους στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020».

Ευρωπαϊκός πίνακας αποτελεσμάτων στον τομέα της καινοτομίας: Συγκριτική ανάλυση των επιδόσεων σχετικά με την καινοτομία των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και άλλων ευρωπαϊκών και γειτονικών χωρών.

Καταληκτική προθεσμία: Η ημερομηνία έως την οποία πρέπει να υποβάλλονται οι προτάσεις για συγκεκριμένο κύκλο χρηματοδότησης.

Μεικτή χρηματοδότηση: Ο συνδυασμός επιχορηγήσεων με δάνεια ή μετοχικό κεφάλαιο από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές.

Πρόσκληση υποβολής προτάσεων: Έγγραφο με το οποίο καλούνται οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλουν αιτήσεις, που δημοσιεύεται από δημόσιο φορέα και στο οποίο ανακοινώνεται η πρόθεσή του να χρηματοδοτήσει έργα που θα επιτύχουν τους καθορισμένους στόχους.

Ρηξικέλευθη καινοτομία: Ένα προϊόν, μια υπηρεσία ή μια διαδικασία που εισάγει πρωτότυπη τεχνολογία ή ένα νέο επιχειρηματικό μοντέλο που οδηγεί σε αλλαγή αντίληψης, δημιουργώντας σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Συνδεδεμένη χώρα: Τρίτη χώρα, η οποία είναι συμβαλλόμενο μέρος διεθνούς συμφωνίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι χώρες που συνδέονται με το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων 2020» συμμετέχουν υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τις νομικές οντότητες που είναι εγκατεστημένες στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Χρηματοδοτικό μέσο: Χρηματοδοτική στήριξη από τον προϋπολογισμό της ΕΕ υπό τη μορφή επενδύσεων μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου, δανείων ή εγγυήσεων ή άλλων μέσων επιμερισμού κινδύνου.

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**

**«ΤΟ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ: ΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ»**

I. Το μέσο για τις ΜΜΕ είναι το πρώτο καθεστώς στήριξης στην ιστορία του προγράμματος-πλαisiού έρευνας, το οποίο απευθύνεται σε καινοτόμες ΜΜΕ μεμονωμένα και τίθεται σε εφαρμογή μέσω εκτελεστικού οργανισμού. Οι ΜΜΕ, η στήριξη των οποίων υστερούσε στα προηγούμενα προγράμματα-πλαίσια, συμμετέχουν μαζικά στο νέο αυτό καθεστώς στήριξης, το οποίο, με την πάροδο του χρόνου, έχει προσαρμοστεί ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις πραγματικές τους ανάγκες. Η επιτυχία της πρώτης φάσης του πιλοτικού Accelerator του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ) καταδεικνύει ότι η πορεία που ακολουθεί η Επιτροπή ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των καινοτόμων ΜΜΕ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

20. Η Επιτροπή, από τον Οκτώβριο του 2019, έθεσε σε εφαρμογή τον έλεγχο της χρηματοδοτικής στήριξης των έργων μέσω χρηματοδότησης μετοχικού κεφαλαίου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

31. Τα μέλη της επιτροπής για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση υψηλού κινδύνου και για το πρόγραμμα για τις ΜΜΕ -που συχνά είναι και εθνικά σημεία επαφής (ΕΣΕ) - ενημερώνονταν σε τακτική βάση για τις αλλαγές που εισήχθησαν στο μέσο για τις ΜΜΕ.

Επιπλέον, η RTD και ο EASME διοργάνωσαν εκστρατείες επικοινωνίας σχετικά με αυτές τις αλλαγές για να ενημερωθούν ευρέως οι ενδιαφερόμενοι φορείς, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών σημείων επαφής και του δικτύου «Enterprise Europe Network» (EEN).

34. Το μέσο για τις ΜΜΕ απευθύνεται σε όλους τους τύπους καινοτόμων ΜΜΕ που έχουν έντονη φιλοδοξία να εξελιχθούν, να αναπτυχθούν και να διεθνοποιηθούν.

Σύμφωνα με τις πολιτικές προτεραιότητες της νεοεκλεγείσας προέδρου της Επιτροπής, προβλέπεται να πραγματοποιηθεί ειδική πρόσκληση για το 2020 στο πλαίσιο του Accelerator του ΕΣΚ, κατόπιν της έγκρισης της επιτροπής στρατηγικού προγράμματος.

36. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο κίνδυνος αυτός έχει ληφθεί υπόψη στο πιλοτικό ΕΣΚ από το 2019.

Επιπλέον, υπογραμμίζει ότι υπάρχει τεράστιο χάσμα ανάμεσα στην αντίληψη των δικαιούχων του μέσου για τις ΜΜΕ και στην πραγματικότητα όσον αφορά την άντληση χρημάτων από κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου ή από επιχειρηματικούς αγγέλους όπου το ποσοστό επιτυχίας είναι αρκετά χαμηλό.

54. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες για την προώθηση του (ενισχυμένου) πιλοτικού ΕΣΚ, διοργανώνοντας εργαστήρια σχετικά με το μέσο για τις ΜΜΕ επ' ευκαιρία διαφόρων τεχνολογικών διασκέψεων σε ολόκληρη την Ευρώπη (μεταξύ των οποίων η διάσκεψη Slush, η Wolves Summit και η διάσκεψη για την «Εξυπνη Πόλη»). Οι αλλαγές που εισήχθησαν από το ενισχυμένο πιλοτικό ΕΣΚ παρουσιάστηκαν με περιοδεύουσες εκθέσεις και ειδικές εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν σε όλα τα κράτη μέλη.

Από την έναρξη του προγράμματος «Ορίζων 2020», έχουν διοργανωθεί περισσότερες από 65 εκδηλώσεις προβολής στα κράτη μέλη και στις συνδεδεμένες χώρες. Η ενημερωτική εκστρατεία της Επιτροπής στα κράτη μέλη, που διοργανώθηκε από κοινού με τα εθνικά σημεία επαφής, εντάχθηκε το 2019 με τη συμμετοχή των ΜΜΕ. Η Επιτροπή δρομολόγησε εφάπαξ σειρά εθνικών και περιφερειακών διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Οι διαβουλεύσεις αυτές πραγματοποιούνται στα κράτη μέλη από τον Ιούνιο του 2019 για τον από κοινού σχεδιασμό των

λεπτομερειών εφαρμογής του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», στο πλαίσιο των οποίων πρόκειται να καθοριστεί η επόμενη πολιτική για τις ΜΜΕ.

57. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δράση συντονισμού και στήριξης Access4SME (πρόσβαση για τις ΜΜΕ) συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση στο πλαίσιο των εθνικών σημείων επαφής και του δικτύου EEN κατά τη θέσπιση των αλλαγών στον σχεδιασμό του μέσου για τις ΜΜΕ.

64. Ο EASME όφειλε πράγματι να ανανεώνει, σε ετήσια βάση, το 25 % της ομάδας αξιολογητών, σύμφωνα με τους κανόνες του προγράμματος «Ορίζων 2020».

Ανταποκρινόμενος στην ανάγκη επιμόρφωσης των νέων αξιολογητών, από το 2018 ο EASME διοργανώνει ημερίδα εμπειρογνομόνων στις Βρυξέλλες, στην οποία προσκαλούνται έμπειροι και νέοι εμπειρογνώμονες με σκοπό την εκπαίδευση των νέων και τη δημιουργία συνεργειών.

66. Με βάση τις παρατηρήσεις που ελήφθησαν από τα μέλη της κριτικής επιτροπής, η Επιτροπή καθιέρωσε, από τον Οκτώβριο του 2019, πρακτική βάση της οποίας τα μέλη της κριτικής επιτροπής έχουν στη διάθεσή τους δύο πλήρεις εβδομάδες για να εξετάσουν διεξοδικά τις προτάσεις.

68. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα που επισημαίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο στην παρούσα παράγραφο, η Επιτροπή έχει καθιερώσει διαδικασία δέουσας επιμέλειας στο ενισχυμένο πιλοτικό πρόγραμμα του ΕΣΚ. Από τον Οκτώβριο του 2019 — στο πλαίσιο του ενισχυμένου πιλοτικού ΕΣΚ που προσφέρει μεικτή χρηματοδότηση — έχουν ζητηθεί λεπτομερέστερες πληροφορίες από τους αιτούντες σχετικά με την κυριότητα, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και τη σύνθεση της ομάδας. Οι πτυχές αυτές αξιολογούνται πλέον από τους αξιολογητές τόσο εξ αποστάσεως όσο και μέσω συνεντεύξεων.

74. Η Επιτροπή μπορεί να προτείνει διαδικασία για τον περιορισμό του αριθμού εκ νέου υποβολών, μολονότι αυτό δεν προβλέπεται στη νομική βάση του μέσου για τις ΜΜΕ και υπόκειται στην έγκριση της αρμόδιας επιτροπής του προγράμματος.

103. Η Επιτροπή τονίζει ότι η δρομολόγηση των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης αποτέλεσε αντικείμενο ενδεδειγμένης προετοιμασίας, ενώ προηγουμένως διοργανώθηκε ανοικτή διαδικασία ανάθεσης.

107. Ο EASME συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τις πρόσθετες οικονομικές ανάγκες ορισμένων δικαιούχων, κατά τη διάρκεια και μετά την περίοδο εφαρμογής της επιχορήγησης, μέσω διαφόρων διαύλων (αίτηση συμμετοχής στις εκδηλώσεις που διοργανώνονται για τους επενδυτές στο πλαίσιο των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης και προφίλ εταιρείας καταχωρισμένο στο εργαλείο σύνδεσης με τους επενδυτές Scaleup EU). Επιπλέον, από την καταληκτική ημερομηνία του Οκτωβρίου 2019, οι εταιρείες πρέπει να δηλώνουν τον τρόπο με τον οποίο προτίθενται να χρηματοδοτήσουν όλες τις αναγκαίες αναπτυξιακές δραστηριότητες μέχρι την είσοδο στην αγορά, πέραν της αιτούμενης επιχορήγησης και/ή του μετοχικού κεφαλαίου. Πρέπει να αναφέρουν τα απαιτούμενα ποσά, καθώς και τις πηγές δυναμικής χρηματοδότησης.

111. Η Επιτροπή άρχισε να αντιμετωπίζει το ζήτημα που αναφέρει το Ελεγκτικό Συνέδριο στην παρούσα παράγραφο μέσω της υλοποίησης του ενισχυμένου πιλοτικού ΕΣΚ το 2019.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

132. Η προβολή και η επικοινωνία με τους ενδιαφερόμενους φορείς αποτελεί βασική προτεραιότητα της Επιτροπής για την ορθή εφαρμογή των τρεχόντων και των μελλοντικών προγραμμάτων-πλαισίων. Εκδηλώσεις προβολής για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζων 2020» οργανώνονται τακτικά στα κράτη μέλη και στις συνδεδεμένες χώρες. Άλλη μία σειρά εκδηλώσεων στα κράτη μέλη επικεντρώνεται στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

Σύσταση 1 — Βελτίωση της στρατηγικής επικοινωνίας και της υποστήριξης των εθνικών σημείων επαφής, ιδίως για τα κράτη μέλη με το χαμηλότερο επίπεδο συμμετοχής

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

135. Η Επιτροπή προτίθεται να σχεδιάσει νέα προσέγγιση, σύμφωνα με τις συστάσεις, από τον Ιανουάριο του 2021 για το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

Σύσταση 2 — Βελτίωση της διαδικασίας επιλογής

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

α) η Επιτροπή εφαρμόζει αυτή τη σύσταση από τη διαδικασία αξιολόγησης που άρχισε τον Οκτώβριο του 2019, αποστέλλοντας τις προτάσεις δύο εβδομάδες νωρίτερα. Επιπλέον, από τον Μάρτιο του 2020, οι εξ αποστάσεως εμπειρογνώμονες θα διαθέτουν 0,5 ημέρα για να αξιολογούν μία πρόταση έναντι 0,3 που ίσχυε έως τον Ιανουάριο του 2020.

β) η Επιτροπή προτίθεται να εφαρμόσει νέα προσέγγιση, σύμφωνα με τις συστάσεις, από τον Ιανουάριο του 2020.

ε) Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι δημοσιεύει ήδη το ποσοστό επιτυχίας ανά υποβολή πρότασης και συμφωνεί να προσθέσει επίσης το ποσοστό επιτυχίας ανά πρόταση έργου.

Σύσταση 3 — Αντικατάσταση της φάσης 1 και περαιτέρω αύξηση της στήριξης προς τις ΜΜΕ στο πλαίσιο της φάσης 2

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

α) ορισμένα κράτη μέλη υπό την ηγεσία της Τσεχικής Δημοκρατίας δημιούργησαν μια άτυπη ομάδα εργασίας με σκοπό την αναπαραγωγή της φάσης 1 με χρηματοδότηση σε εθνικό επίπεδο αλλά με διατήρηση της κεντρικής αξιολόγησης σε επίπεδο ΕΕ. Η Επιτροπή θα μπορούσε να προτείνει την παροχή στήριξης κατά τον συντονισμό μέσω ειδικής επιχορήγησης.

γ) η μερική γενική συμφωνία του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» προβλέπει τη συνέχιση του καθεστώτος στήριξης μόνο με μορφή επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του Accelerator του ΕΣΚ, με προϋπολογισμό ισοδύναμο εκείνου του προγράμματος «Ορίζων 2020», ενώ ο προϋπολογισμός του Accelerator του ΕΣΚ θα πρέπει να χρησιμοποιείται κυρίως για τη μεικτή χρηματοδότηση.

Σύσταση 4 – Ενίσχυση των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση αυτή, στο πλαίσιο των διαθέσιμων πόρων για το διάδοχο μέσο του μέσου για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ.

139. Όσον αφορά τη συμβολή στην ενημέρωση των δικαιούχων, την περίοδο 2014-2016 η ΕΤΕπ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων δρομολόγησαν ευρεία εκστρατεία επικοινωνίας για τα χρηματοδοτικά μέσα InnovFin σε όλα τα κράτη μέλη καλλιεργώντας επαφές με πολλές ΜΜΕ, παρόλο που η εκστρατεία δεν απευθυνόταν συγκεκριμένα στους δικαιούχους του μέσου για τις ΜΜΕ. Την άνοιξη του 2019 μια ενισχυμένη εκστρατεία επικοινωνίας στο πλαίσιο του πιλοτικού προγράμματος του ΕΣΚ συνέβαλε στην ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τη δυνατότητα για χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου μέσω του Accelerator του ΕΣΚ.

Από την καταληκτική ημερομηνία του Οκτωβρίου του 2019, η Επιτροπή άρχισε να συλλέγει δεδομένα σχετικά με τις χρηματοδοτικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων και του μετοχικού κεφαλαίου, των εταιρειών που υποβάλλουν αίτηση με σκοπό να επιδιώξουν την επιτυχία τους επέκταση.

Σύσταση 5 — Δημιουργία συνδέσεων με χρηματοδοτικά μέσα

α) Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Η επιχορήγηση και οι συμφωνίες μετοχικού κεφαλαίου θα παρακολουθούν τακτικά τις χρηματοδοτικές ανάγκες καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου και των φάσεων επέκτασης.

β) Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις δραστηριότητες ενημέρωσης.

γ) Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Η μερική γενική συμφωνία του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» προβλέπει τη δυνατότητα να αρχίσουν οι δικαιούχοι να υποβάλλουν αιτήσεις για χρηματοδότηση μετοχικού κεφαλαίου μόνο από το 2021.

δ) Η Επιτροπή αποδέχεται εν μέρει τη συγκεκριμένη σύσταση.

Εάν ληφθεί υπόψη ότι η σύσταση αφορά και τα κράτη μέλη, η Επιτροπή μπορεί να την εφαρμόσει μόνο στη βάση της μέγιστης δυνατής επιμέλειας.

Η Επιτροπή θα συμβάλει στην ενημέρωση των κρατών μελών και των εθνικών αναπτυξιακών ιδρυμάτων μέσω του διαύλου της αρμόδιας επιτροπής του προγράμματος.

Η δημιουργία της σφραγίδας αριστείας για τις επιτυχείς προτάσεις που δεν μπόρεσαν να λάβουν επιχορήγηση στο πλαίσιο του μέσου για τις ΜΜΕ αποτέλεσε μια πρώτη προσπάθεια οικοδόμησης συνεργειών με τα εθνικά οικοσυστήματα για τη στήριξη της καινοτομίας.

Κλιμάκιο ελέγχου

Οι ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί των πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπον ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Επικεφαλής του εν προκειμένω ελέγχου επιδόσεων, που διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου IV (Ρύθμιση των αγορών και ανταγωνιστική οικονομία), ήταν ο Alex Brenninkmeijer, Μέλος του Συνεδρίου και πρόεδρος του εν λόγω Τμήματος, συνεπικουρούμενος από τους Raphael Debets, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου του, John Sweeney, ανώτερο διοικητικό στέλεχος, Juan Antonio Vazquez Rivera, υπεύθυνο έργου, Alvaro Garrido-Lestache Angulo, Wayne Codd και Marco Montorio, ελεγκτές.

Από αριστερά: John Sweeney, Marco Montorio, Raphael Debets, Juan Antonio Vazquez Rivera, Wayne Codd , Alex Brenninkmeijer, Alvaro Garrido-Lestache Angulo.

Χρονογραμμή

Στάδιο	Ημερομηνία
Έγκριση του υπομνήματος σχεδιασμού του ελέγχου / Έναρξη του ελέγχου	22.1.2019
Επίσημη διαβίβαση του σχεδίου έκθεσης στην Επιτροπή (ή σε άλλο ελεγχόμενο)	6.11.2019
Έγκριση της οριστικής έκθεσης μετά τη διαδικασία εκατέρωθεν ακρόασης	10.12.2019
Παραλαβή των επίσημων απαντήσεων της Επιτροπής (και άλλου ελεγχόμενου) σε όλες τις γλώσσες	16.1.2020

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2020.

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) εφαρμόζεται δυνάμει της [απόφασης αριθ. 6-2019 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση, υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων από τον περαιτέρω χρήστη. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, υποχρεούστε να μεριμνήσετε για την απόκτηση των αναγκαίων δικαιωμάτων. Όταν λαμβάνεται έγκριση, η έγκριση αυτή ακυρώνει την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στην χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων. Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση και δεν σας παρέχεται σχετική άδεια.

Η «οικογένεια» των ιστοτόπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα europa.eu, παρέχει συνδέσμους προς ιστοτόπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν τους ελέγχει, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου.

Χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

PDF	ISBN: 978-92-847-4144-1	ISSN: 1977-5660	doi: 10.2865/31141	QJ-AB-19-025-EL-N
HTML	ISBN: 978-92-847-4127-4	ISSN: 1977-5660	doi: 10.2865/863562	QJ-AB-19-025-EL-Q

Με προϋπολογισμό 3 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2014-2020, το μέσο της ΕΕ για τις ΜΜΕ επιδιώκει τη στήριξη της καινοτομίας στις μικρές και μεσαίες, καθώς και τις νεοφυείς επιχειρήσεις, με την κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού και τη μεγαλύτερη εμπορευματοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Αξιολογήσαμε κατά πόσον το μέσο για τις ΜΜΕ αποφέρει τα αναμενόμενα οφέλη. Συνολικά, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι παρέχει αποτελεσματική στήριξη στις ΜΜΕ όσον αφορά την ανάπτυξη των έργων καινοτομίας τους, και ότι η σφραγίδα της ΕΕ τις βοηθά να προσελκύσουν πρόσθετες επενδύσεις. Η Επιτροπή διαχειρίζεται ορθά το εν λόγω μέσο. Εντούτοις, συνιστούμε να βελτιωθεί η στόχευση των δικαιούχων, η γεωγραφική εμβέλεια και η διαδικασία επιλογής των έργων. Επίσης, θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα για την προσέλκυση πρόσθετης χρηματοδότησης, η οποία θα συνέβαλε στη διείσδυση καινοτόμων έργων στην αγορά.

Δεδομένου ότι το μέσο για τις ΜΜΕ επανασχεδιάστηκε για την περίοδο 2021-2027, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας (ΕΣΚ), διατυπώνουμε συστάσεις ιδίως για τη διατήρηση πτυχών του σχεδιασμού του, τη βελτίωση της διαδικασίας επιλογής των έργων, την ενίσχυση των υπηρεσιών επιχειρηματικής επιτάχυνσης και τη δημιουργία συνεργιών με άλλα χρηματοδοτικά μέσα.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors